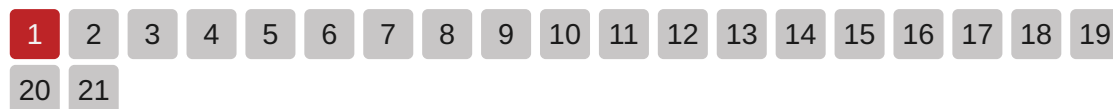


JỌN



ISI 1

Na mbu ka Okwu ahu diri, Okwu ahu na Chineke dikwara, Okwu ahu buru kwa Chineke.

² Onye ahu na Chineke diri na mbu.

³ Ekèrè ihe nile site n'aka-Ya; ekèghi kwa otù ihe ọ bula nke ekèworo ma Ọ nọghi ya.

⁴ Nime Ya ka ndu diri; ndu ahu buru kwa Ìhè nke madu.

⁵ Ìhè ahu we nāmu n'ọchichiri; ọchichiri ahu ejideghi kwa ya.

⁶ Otù nwoke putara, onye ezitere site n'ebe Chineke nọ, aha-ya bu Jọn.

⁷ Onye ahu biara ìba àmà, ka o we ịara Ìhè ahu àmà, ka madu nile we site n'aka-ya kwere.

⁸ Ya onwè-ya abughi Ìhè ahu, kama ọ biara ka o we ịara Ìhè ahu àmà.

⁹ Ezi Ìhè ahu diri, Nke nēnye madu ọ bula nke nābia nime uwa ìhè.

¹⁰ Ọ nọri n'uwa, ekèkwara uwa site n'aka-Ya, uwa amaghi kwa Ya.

¹¹ Ọ biakutere ihe nke aka Ya, ma ndi nke aka Ya akpọbataghi Ya.

¹² Ma ka ha ra, bú ndi nara Ya, ha ka O nyere ike ighọ umu Chineke, bú ndi kwere n'aha-Ya:

¹³ ndi amuru, ọ bughi site n'ọbara, ọ bughi kwa site n'ọchichọ anu-arụ, ọ bughi kwa site n'ọchichọ nwoke, kama site na Chineke.

¹⁴ Okwu ahu we ghọ anu-arụ, bú madu, O we biri n'etiti ayi, (ayi kiri-kwa-ra otuto-Ya, bú otuto dika otù nwa-nwoke amuru nání ya nānata n'aka nna-ya), O juputara n'amara na ezi-okwu.

¹⁵ Jọn nāịara Ya àmà, nēti kwa nkpu, si, Onye a bu Onye m'kwuru okwu bayere Ya, si, Onye ahu Nke nābia n'azum aghọwo Onye burum uzọ: n'ìhi na Ọ buri Onye mbu n'ebe m'nọ.

¹⁶ N'ìhi na site na njuputa-Ya ka ayi onwe-ayi nile natara, ọbuná amara nēsochi amara.

¹⁷ N'ìhi na esitere n'aka Moses nye iwu Chineke; amara na ezi-okwu sitere n'aka Jisus Kraist bia.

¹⁸ Ọ dighi onye ọ bula huworo Chineke mịe ọ bula; Chineke, bú Ọkpara amuru nání Ya, Onye nāḁabere n'obì Nna-Ya, Onye ahu kọrọ Ya nye madu.

¹⁹ Nka bu kwa àmà Jọn, mịe ndi-Ju siri na Jerusalem zigara ya ndi-nchu-àjà na ndi Livai ka ha jua ya, si, Gị onwe-gi bu onye?

²⁰ O we kwuputa, ọ gọghi kwa ago; ma o kwuputara, si, Mu onwem abughi Kraist ahu.

²¹ Ha we jua ya, si, Ì bu gini kwa? Gị onwe-gi bu Elaija? Ọ si, Abughi m. Gị onwe-gi bu

onye-amuma ahu? O we za, si, É-è.

22 Ya mere ha siri ya, Ì bu onye? ka ayi we nye ndi zitere ayi ihe-ọziza. Ì si gini bayere onwe-gi?

23 Ọ siri, Mu onwem bu olu otù onye nēti nkpu n'ọhia, si, Menu uzọ Onye-nwe-ayi ka o guzozie ike, dika Aisaia onye-amuma kwuru.

24 Ma ufodu nime ha ka ezitereri site n'etiti ndi-Farisi.

25 Ha we jua ya, si ya, Ọ bu kwa gini mere i nēme baptism, ma ọ buru na gi onwe-gi abughi Kraist ahu, ma i bughi Elaija, ma i bughi onye-amuma ahu?

26 Jọn zara ha, si, Mu onwem nēji miri me baptism: n'etiti unu ka otù Onye nēguzo Nke unu onwe-unu nāmataghi,

27 bú Onye ahu Nke nābia n'azum, Onye mu onwem nēkwesighi itopu eriri akpukpọ-ukwu-Ya.

28 Emere ihe ndia na Betani n'ofè Jodan, ebe Jọn nēme baptism.

29 N'echi-ya ọ hu Jisus ka Ọ nābiakute ya, o we si, Le, Nwa-aturu Chineke, Nke nēbupu nmehie nke uwa!

30 Onye a bu Onye mu onwem kwuru okwu bayere Ya, si, Otù Nwoke nābia n'azum Onye ghọworo Onye burum uzọ: n'ihì na Ọ buri Onye mbu n'ebe m'nọ.

31 Mu onwem amaghi kwa Ya; ma ka eme Ya ka Ọ puta ìhè nye Israel, n'ihì nka ka mu onwem biara nēji miri eme baptism.

32 Jọn we ọà àmà, si, Ekiriwom Mọ Nsọ ka O si n'elu-igwe nēfeda ka nduru; O we nọgide n'aru Ya.

33 Mu onwem amaghi kwa Ya: ma Onye ziterem ka m'were miri me baptism, Onye ahu sirim, Onye ọ bula i gāhu Mọ Nsọ ka Ọ nēfedakwasi Ya, nānọgide kwa n'aru Ya, Onye ahu bu Onye nēji Mọ Nsọ eme baptism.

34 Mu onwem ahuwo kwa, ọà kwa àmà na Onye a bu Ọkpara Chineke.

35 Ọzọ n'echi-ya Jọn guzoro, ya na madu abua nime ndi nēso uzọ-ya;

36 o we le Jisus anya ka Ọ nējeghari, ọ si, Le, Nwa-aturu Chineke!

37 Madu abua ahu ndi nēso uzọ-ya we nu ka ọ nēkwu, ha we so Jisus.

38 Jisus we chigharia, kiri ha ka ha nēso Ya, Ọ si ha, Gini ka unu nāchọ? Ha we si Ya, Rabai (nke isi-ya bu, ma asugharia ya, Onye-ozizí), òle ebe I bì?

39 Ọ si ha, Bianu, unu gāhu kwa. Ya mere ha biara hu ebe O biri; ha na Ya we nọgide ubochi ahu; ọ di ka oge hour nke-iri.

40 Otù nime madu abua ahu ndi nuru okwu si n'ọnu Jọn puta, ndi so-kwa-ra Ya, bu Andru, nwa-nne Saimon.

41 Onye ahu buru uzọ chọta nwa-nne nke aka ya, bú Saimon, si ya, Ayi ahuwo Mesaia-ayi (nke bu, ma asugharia ya, Kraist).

42 O duru ya biakute Jisus. Jisus lere ya anya, si, Gi onwe-gi bu Saimon nwa Jọn: agākpọ gi onwe-gi Kifas (nke bu Pita, ma asugharia ya).

43 N'echi-ya Ọ chọrọ ipu ga Galili, O we hu Filip: Jisus we si ya, Som.

44 Ma Filip bu onye Betsaida, onye si n'obodo Andru na Pita puta.

45 Filip we chọta Nataniel, si ya, Ayi ahuwo Onye Moses dere ihe bayere Ya n'akwukwọ iwu, Onye ndi-amuma dekwara ihe bayere Ya, Jisus Onye Nazaret, Nwa Josef.

46 Nataniel we si ya, Ọ di ezi ihe ọ bula puru isi na Nazaret puta? Filip si ya, Bia le.

47 Jisus huru Nataniel ka ọ nābiakute Ya, O we kwue okwu bayere ya, si, Le, onye Israel n'ezie, onye aghughọ nādighi ya n'aru!

48 Nataniel si Ya, Òle ebe I maram? Jisus zara, si ya, Mọ Filip akākpọghi gi, mọe i nọ

n'okpuru osisi fig, ahurum gi.

⁴⁹ Nataniel zara Ya, si, Rabai, Gi onwe-gi bu Ọkpara Chineke; Gi onwe-gi bu Eze Israel.

⁵⁰ Jisus zara, si ya, N'ih na M'siri gi, Ahurum i n'okpuru osisi fig, ị kwere ekwe? i gāhu ihe kariri ihe ndia uku.

⁵¹ Ọ si kwa ya, N'ezie, asim unu, Unu gāhu elu-igwe ka emegheworo ya, hu kwa ndi-mọ-ozi nke Chineke ka ha nārigo nārida kwa n'aru Nwa nke madu.

ISI 2

N'ubọchi nke-atọ ọlulu-nwunye di na Kena nke Galili; nne Jisus nọ kwa n'ebe ahu:

² ewe kpọ kwa Jisus, Ya na ndi nēso uzọ-Ya, bia n'ọlulu-nwunye ahu.

³ Mbe manya-vine kọrọ, nne Jisus we si Ya, Ha enweghi manya-vine.

⁴ Jisus we si ya, Nwanyi, gini ka Mu na gi nwekọrọ? oge hour nkem akābiarughi.

⁵ Nne-Ya si ndi nēje ozi, Ihe ọ bula Ọ si unu me, menu ya.

⁶ Ma adọbara n'ebe ahu ite nkume miri isi, dika ime-ọcha nke ndi-Ju si di, nānagide firkin abua ma-ọbu atọ n'otù.

⁷ Jisus si ha, Were miri ịajue ite-miri ndia. Ha we ịajupu ha n'ọnu.

⁸ O we si ha, Kuputanu ụbụ a, bugara onye-isi oriri. Ha we būru ya.

⁹ Ma mbe onye-isi oriri ahu deturu miri ahu ọnu nke ghorọri manya-vine, ma ọ mataghi ebe o si puta (ma ndi nēje ozi ndi kuputarari miri ahu mara), onye-isi oriri ahu we kpọ onye nālu nwunye ọhu,

¹⁰ si ya, Onye ọ bula nēbu uzọ adọba manya-vine ọma; mbe ọ bula madu nūbigasiri manya ókè o we dọba nke ịọkariri njo: gi onwe-gi edebewo manya-vine ọma rue ụbụ a.

¹¹ Jisus mere nmalite ihe-iriba-ama-Ya nile nka na Kena nke Galili, we me ka ebube-Ya puta ihè; ndi nēso uzọ-Ya we kwere na Ya.

¹² Mbe ihe a gasiri Ọ ridara na Kapanaum, Ya onwe-ya, na nne-Ya, na umu-nne-Ya, na ndi nēso uzọ-Ya: ha we nọgide n'ebe ahu ọ bughị ọtutu ubọchi.

¹³ Ememe ngabiga nke ndi-Ju we di nso, Jisus we rigoro Jerusalem.

¹⁴ Ọ we hu n'ulo uku Chineke ndi nēre ehi na aturu na nduru, na ndi nābanwe ego ka ha nọduru ala:

¹⁵ O we chiri udọ me utari, we chupu ha nile n'ulo uku Chineke, ma aturu ma ehi ahu; Ọ wusì ego ndi nābanwe ego, kpù kwa table-ha iru;

¹⁶ Ọ si ndi nēre nduru, Chipunu ihe ndi a n'ebe a; unu emela ulo Nnam ka ọ buru ulo ahia.

¹⁷ Ndi nēso uzọ-Ya chetara na edere ya-ri n'akwukwọ nsọ, si, Ekworo ulo-Gi gēripiam.

¹⁸ Ya mere ndi-Ju zara, si Ya, Ọ bu ihe-iriba-ama gini ka I nēgosi ayi, ebe I nēme ihe ndia?

¹⁹ Jisus zara, si ha, Kwatuenu ulo nsọ a, n'ubọchi atọ M'gēweli kwa ya elu.

²⁰ Ya mere ndi-Ju siri, Ọgu arọ abua na isi ka eji wu ulo nsọ a, Gị onwe-gi gēweli kwa ya n'ubọchi atọ?

²¹ Ma Ya onwe-ya nēkwu okwu bayere ulo nsọ nke bu aru-Ya.

²² Ya mere mbe emere ka O si na ndi nwuru anwu bilie, ndi nēso uzọ-Ya chetara na O kwuru okwu a; ha we kwere ihe edeworo n'akwukwọ nsọ, ya na okwu Jisus kwuru.

²³ Ma mbe Ọ nọ na Jerusalem n'ememe ngabiga, n'ememe ahu, ọtutu madu kwere n'aha-Ya, n'ih na ha nāhu ihe-iriba-ama-Ya nile nke Ọ nēme.

²⁴ Ma Jisus onwe-ya araraghi Onwe-ya nye n'aka-ha na ntukwasi-obi, n'ih na Ọ mara

madu nile,

²⁵ ya na n'ihì na ọ dighi Ya nkpa ka onye ọ bula bara madu àmà; n'ihì na Ya onwe-ya mara ihe di nime madu.

ISI 3

Ma otù nwoke nime ndi-Farisi di aha-ya bu Nikòdimòs, otù onye-isi nke ndi-Ju:

² Onye ahu biakutere Ya n'abali, si Ya, Rabai, ayi matara na I bu onye-ozizí Nke siworo n'ebe Chineke nọ bia: n'ihì na ọ dighi onye ọ bula puru ime ihe-iriba-ama ndia nke Gi onwe-gi nēme, ma ọ buru na Chineke anọyeghi ya.

³ Jisus zara, si ya, N'ezie, n'ezie, asi mi, Ọ buru na amughi madu ọzọ, ọ pughi ihu ala-eze Chineke anya.

⁴ Nikòdimòs we si ya, Èsi aña pu imu madu mbe ọ kara nká? ọ puru ibà n'afọ nne-ya nke ughò abua, ewe mua ya?

⁵ Jisus zara, N'ezie, n'ezie, asim i, Ọ buru na amughi madu site na miri na Mọ Nsọ, ọ pughi ibà n'ala-eze Chineke.

⁶ Nke amuworo site n'anụ-arụ bu anu-arụ; nke amuwo-kwa-ra site na Mọ Nsọ bu mọ.

⁷ Ka ọ ghara iju gi anya na M'siri gi, Aghaghi imu unu ọzọ.

⁸ Ifufe nefe ebe ọ nāchọ, i nānụ kwa olu-ya, ma i mataghi ebe o si bia, na ebe ọ nāga: otú a ka onye ọ bula amuworo site na Mọ Nsọ di.

⁹ Nikòdimòs zara, si Ya, Ìhe ndia si aña pu ime?

¹⁰ Jisus zara, si ya, Gị onwe-gi bu onye-ozizí Israel, ma i maghi ihe ndia?

¹¹ N'ezie, n'ezie, asim i, Ayi nēkwu ihe ayi matara, ayi nāba kwa àmà ihe ayi huru; ma unu anaraghi àmà-ayi.

¹² Ọ buru na agwaram unu ihe nke uwa, ma unu ekweghi, ùnu gēsi aña kwere, ma ọ buru na agwam unu ihe nke elu-igwe?

¹³ Ọ dighi kwa onye ọ bula rigoworo n'elu-igwe, ma-ọbughi Onye siri n'elu-igwe ridata, bú Nwa nke madu.

¹⁴ Ma dika Moses weliri agwọ n'ohia, ọbuná otú a aghaghi iweli Nwa nke madu elu:

¹⁵ ka onye ọ bula nke kwere we nwe ndu ebighi-ebi na Ya.

¹⁶ N'ihì na Chineke huru uwa n'anya otú a, na Ọ nyere ọbuná Ọkpara Ọ muru nání Ya, ka onye ọ bula nke kwere na Ya we ghara ila n'iyì, kama ka o nwe ndu ebighi-ebi.

¹⁷ N'ihì na Chineke eziteghi Ọkpara-Ya n'uwa ka O kpe uwa ikpé; kama ka ewe site n'aka-Ya zọputa uwa.

¹⁸ Ekpeghi onye kwere na Ya ikpé: ekpewo onye nēkweghi na Ya ikpé ughu a, n'ihì na o kweghi n'aha nke Ọkpara Chineke muru nání Ya.

¹⁹ Ma nka bu ikpé ahu, na Ìhè ahu abiawo n'uwa, ma madu huru ọchichiri n'anya kama Ìhè ahu; n'ihì na ọlu-ha jọrọ njo.

²⁰ N'ihì na onye ọ bula nke nēme ihe nādighi nma nākpọ Ìhè ahu asì, ọ dighi-abiakute kwa Ìhè ahu, ka aghara itu ya ọlu-ya nile n'anya.

²¹ Ma onye nēme ihe bu ezi-okwu nābiakute Ìhè ahu, ka ewe me ka ọlu-ya puta ìhè, na aluworo ha na Chineke.

²² Mbe ihe ndia gasiri Jisus na ndi nēso uzọ-Ya biara n'ala Judia; n'ebe ahu ka Ya na ha nānọgide, Ọ nēme kwa baptism.

²³ Jọn nēme kwa baptism n'Inon nke di Selem nso, n'ihì na miri riri nne n'ebe ahu: ha we nābia, anēme kwa ha baptism.

- ²⁴ N'ihì na akātubàghì Jòn n'ulo-nkpọrọ.
- ²⁵ Ya mere iju-ajuju putara n'etiti ndi nēso uzọ Jòn na onye-Ju banyere ime-ọcha.
- ²⁶ Ha we biakute Jòn, si ya, Rabai, Onye gi na Ya nọ n'ofè Jọdan, Onye gi onwe-gi ịaworo àmà nye Ya, le, Onye ahu nēme baptism, madu nile nābiakute kwa Ya.
- ²⁷ Jòn zara, si, Madu apughì inata ihe ọ bula, ọ buru na eweghi ya nye ya site n'elu-igwe.
- ²⁸ Unu onwe-unu nābaram àmà, na m'siri, Mu onwem abughi Kraist ahu, kama, na ezitewom n'iru Ya.
- ²⁹ Onye nwere nwunye ọhu bu onye nālu nwunye ọhu: ma enyì nke onye nālu nwunye ọhu, onye nēguzo nānu kwa okwu-ya, ọ nānuri ọnu nke-uku n'ihì olu onye ahu nālu nwunye ọhu: ya mere emezuwo ọnùm a.
- ³⁰ Ya onwe-ya aghaghi idi nāba uba, ma aghaghm idi nāla alà.
- ³¹ Onye si n'elu bia ka ihe nile elu: onye si n'ala puta nāputa n'ala, si kwa n'ala nēkwu okwu: Onye si n'elu-igwe bia ka ihe nile elu.
- ³² Ihe nke ọ huworo na nke Ọ nuru, nka ka Ọ nāba àmà; ma ọ dighi onye ọ bula nānara àmà-Ya.
- ³³ Onye nara àmà-Ya kara akàrà-ya na nka, na Chineke bu Onye ezi-okwu.
- ³⁴ N'ihì na Onye ahu Chineke zitere nēkwu okwu Chineke: n'ihì na O siteghi n'ọtùtù enye Mọ Nsọ.
- ³⁵ Nna nāhu Ọkpara-Ya n'anya, O nyewo kwa Ya ihe nile n'aka.
- ³⁶ Onye kwere n'Ọkpara ahu nwere ndu ebighi-ebi; ma onye nēkweyeghi Ọkpara ahu agaghi-ahu ndu, kama iwe Chineke nānọgide n'aru-ya.

ISI 4

- Y**a mere m̀be Onye-nwe-ayi mara na ndi-Farisi nururi na Jisus nēme madu ka ha buru ndi nēso uzọ-Ya, na Ọ nēme kwa ha baptism, kari Jòn,
- ² (ọ bu ezie na Jisus onwe-ya emeghi baptism, kama ọ bu ndi nēso uzọ-Ya),
- ³ Ọ rapuru Judia, we je Galili ọzọ.
- ⁴ Ma Ọ ghaghi igabiga n'etiti Sameria.
- ⁵ Ya mere Ọ bia rue otù obodo nke Sameria, anākpọ Saika, na nso iberibe ala ahu nke Jakob nyere nwa-ya Josef:
- ⁶ ma isi-iyi Jakob di n'ebe ahu. Ya mere Jisus, ebe ike gwuru Ya n'ije-Ya, Ọ nọduru ala otú a n'usọ isi-iyi ahu. Ọ ra ka oge hour nke-isi.
- ⁷ Otù nwanyi, bú onye Sameria, bia isere miri: Jisus si ya, Nyem miri ka M'ñua.
- ⁸ N'ihì na ndi nēso uzọ-Ya jeriri n'obodo izu nri.
- ⁹ Ya mere nwanyi Sameria ahu si Ya, Gị onwe-gi si aña ariọ miri n'akam ka I ñua, ebe I bu Onye-Ju, ma mu bu nwanyi Sameria? (N'ihì na ndi-Ju na ndi Sameria adighi-emekọ ihe.)
- ¹⁰ Jisus zara, si ya, Ọ buru na i matara onyinye Chineke, na Onye Ọ bu Nke nāsi gi, Nyem miri ka M'ñua; gi onwe-gi gāriọ Ya-ri, Ọ gēnye kwa gi miri di ndu.
- ¹¹ Nwanyi ahu si Ya, Onye-nwe-ayi, I nweghi ihe isere miri, ma olùlù-miri a di omimi: òle ebe kwa ka I nwere miri ahu di ndu?
- ¹² Ọ gābu na Gi onwe-gi ka nna-ayi Jakob uku, onye nyere ayi olùlù-miri a; ya onwe-ya, na umu-ya, na anu-ulo-ya, ñu-kwa-ra nime ya?
- ¹³ Jisus zara, si ya, Onye ọ bula nke nānu miri a, akpiri gākpọ ya nku ọzọ:
- ¹⁴ ma onye ọ bula nke gānu miri ahu nke Mu onwem gēnye ya, akpiri agaghi-akpọ ya nku

ma-qli rue m̃be ebighi-ebi; kama miri ahu nke Mu onwem gēnye ya gāgho nime ya isi-iyi miri nāsupta ri nne rue ndu ebighi-ebi.

¹⁵ Nwanyi ahu si Ya, Onye-nwe-ayi, nyem miri a, ka akpiri we ghara ikpōm nku, ka m'ghara kwa isi n'ogologo uzō a nile bia ebe a isere miri.

¹⁶ Jisus si ya, Laba, kpō di-gi, bia kwa n'ebe a.

¹⁷ Nwanyi ahu zara, si Ya, Enweghm di. Jisus si ya, I kwuru nke-oma, si, Enweghi m di:

¹⁸ n'ihī na i nwewo di ise; ma onye i nwere uḡu a abughi di-gi: nka ka i kwuworo n'ezie.

¹⁹ Nwanyi ahu si Ya, Onye-nwe-ayi, ahurum na Gi onwe-gi bu onye-amuma.

²⁰ Nna-ayi-hà nile kpōrō isi ala nye Chineke n'ugwu a; ma unu onwe-unu si, na ebe madu aghaghi ikpō isi ala nye Chineke di nime Jerusalem.

²¹ Jisus si ya, Nwanyi, kwerem, oge hour nābia, m̃be unu nāgaghi-akpō isi ala nye Nnam, ma o bu n'ugwu a, ma-ḡbu na Jerusalem.

²² Unu onwe-unu nākpō isi ala nye ihe unu nāmatagh: ayi onwe-ayi nākpō isi ala nye ihe ayi matara: n'ihī na nzōputa si n'etiti ndi-Ju puta.

²³ Ma oge hour nābia, uḡu a ka o di kwa, m̃be ndi nākpō isi ala n'ezie gākpō isi ala nye Nnam nime mō na ezi-okwu: n'ihī na ndi di otú ahu ka Nnam nāchō kwa ka ha buru ndi nākpō isi ala nye Ya.

²⁴ Chineke bu Mō: ndi nākpō kwa isi ala nye Ya aghaghi ikpō isi ala nime mō na ezi-okwu.

²⁵ Nwanyi ahu si Ya, Amataram na Mesaia nābia (Onye anākpō Kraist): m̃be o bula Onye ahu gābia, O gākpō ayi ihe nile.

²⁶ Jisus si ya, Mu onwem Nke nāgwa gi okwu bu Ya.

²⁷ M̃be O nēkwu nka ndi nēso uzō-Ya biara; o we ju ha anya na Ya na nwanyi nēkwurita okwu: otú o di, o nweghi onye o bula siri, Gini ka I nāchō? ma-ḡbu, Gini mere Gi na ya nēkwurita okwu?

²⁸ Ya mere nwanyi ahu rapuru ite-miri-ya, we je ba nime obodo, si ndi ahu,

²⁹ Bianu, le otù Nwoke, Onye gwaram ihe nile m'mere: Ònye a gābu Kraist ahu?

³⁰ Ha siri n'obodo-ha puta, nābiakute kwa Ya.

³¹ M̃be ihe ndia nēme ndi nēso uzō-Ya nāriḡ Ya, si, Rabai, rie ihe.

³² Ma O siri ha, Mu onwem nwere ihe-oriri iri nke unu onwe-unu nāmataghi.

³³ Ya mere ndi nēso uzō-Ya sirita onwe-ha, O di onye wetara Ya ihe O gēri?

³⁴ Jisus si ha, Ihe-oririm bu ka M'nēme ihe Onye ziterem nāchō, ka M'luzu kwa ḡlu-Ya.

³⁵ Ònu onwe-unu asighi, Oṇwa anḡ fḡduru, owuwe-ihe-ubi ewe bia? le, asim unu, Welienu anya-unu elu, kiri ubi, na ha chara acha uḡu a ka ewere ihe di nime ha.

³⁶ Onye nēwere ihe ubi nānara ugwo-ḡlu-ya, nāchikḡta kwa nkpuru nye na ndu ebighi-ebi; ka onye nāgha nkpuru na onye nēwere ihe ubi we nūria ḡnu n'otù.

³⁷ N'ihī na nime nka ka okwu a bu ezie, Otù onye nāgha nkpuru, ma onye ḡzḡ nēwere ihe ubi.

³⁸ Mu onwem zigara unu iwere ihe ubi nke o dighi m̃be unu onwe-unu dḡḡuworo onwe-unu n'ilu ya: ndi ḡzḡ adḡḡuwo onwe-ha n'ḡlu, unu onwe-unu abāwo kwa na ndḡḡu-ha.

³⁹ Ma ḡtutu ndi Sameria si n'obodo ahu kwere na Ya n'ihī okwu nwanyi ahu, onye ḡara àmà, si, O gwaram ihe nile m'mere.

⁴⁰ Ya mere m̃be ndi Sameria biakutere Ya, ha riḡ Ya ka O nḡyere ha: O we nḡgide n'ebe ahu ubḡchi abua.

⁴¹ Ma ndi kwere n'ihī okwu-Ya kariri ri nne;

⁴² ha we si nwanyi ahu, O bughi n'ihī ihe i kwuru ka ayi nēkwe uḡu a: n'ihī na ayi onwe-ayi

anuwo, mata kwa na Onye a bu Onye-nzọputa nke uwa n'ezie.

⁴³ Ma m̀be ubochi abua ahu gasiri, O si n'ebe ahu pua ba na Galili.

⁴⁴ N'ihì na Jisus onwe-ya ́bara àmà, na adighi-asọpuru onye-amuma n'ala nke aka ya.

⁴⁵ Ya mere m̀be Ọ biara na Galili, ndi Galili nara Ya nke-oma, ebe ha hururi ka ihe O mere na Jerusalem ra n'ememe: n'ihì na ha onwe-ha je-kwa-ra ememe ahu.

⁴⁶ Ya mere Ọ biaruru Kena nke Galili ozọ, ebe O mere miri ka ọ ghọ manya-vine, Ma otù nwoke nke nējere eze ozi di, nke aru nādighi nwa-ya nwoke ike na Kapanau.

⁴⁷ M̀be onye ahu nuru na Jisus esiwo na Judia puta ba na Galili, o jekuru Ya, riọ Ya ka Ọ ridata, me ka aru di nwa-ya ike; n'ihì na ọ nọ n'ọnu ọnwu.

⁴⁸ Ya mere Jisus siri ya, Ọ buru na unu ahughi ihe-iriba-ama na ọlu-ebube, unu agaghi-ekwe ma-ọli.

⁴⁹ Nwoke ahu nke nējere eze ozi si Ya, Onye-nwe-ayi, ridata m̀be nwatakirim akānwughi.

⁵⁰ Jisus si ya, Ga nke gi; nwa-gi nwoke di ndu. Nwoke ahu kwere okwu Jisus gwara ya, o we ga nke ya.

⁵¹ Ma m̀be ọ nọ nārida uhu a, ndi-orù-ya zutere ya, si, na nwa-ya di ndu.

⁵² Ya mere ọ juru ha oge hour nke aru-ya malitere idi ya nma. Ya mere ha siri ya, Nnyahuru n'oge hour nke-asa ka aru-ọku rapuru ya.

⁵³ Ya mere nna-ya mara na ọ bu n'oge hour ahu m̀be Jisus siri ya, Nwa-gi nwoke di ndu: ya onwe-ya we kwere na èzí-na-ulo-ya dum.

⁵⁴ Nka bu ihe-iriba-ama ọzọ nke mere ha abua nke Jisus mere, m̀be O siri na Judia puta ba na Galili.

ISI 5

M̀be ihe ndia gasiri otù ememe nke ndi-Ju di; Jisus we rigoro Jerusalem.

² Ma ọdọ-miri ntà di na Jerusalem n'akuku ọnu-uzọ-ama nke aturu, nke anākpọ n'asusu Hibru Betesda, nke nwere ulo-ìbà ise.

³ Nime ndia ka ìgwè madu ndi aru-ha nādighi ike nēdina, ndi-ìsì, ndi-ngwurọ ndi akuku-aruhā kponwuru akponwu, [nēche uñarà nke miri ahu.

⁴ N'ihì na mọ-ozì nke Onye-nwe-ayi nāridata n'ọdọ-miri ntà ahu n'oge ufodu, we kpasue miri ahu: ya mere onye buru uzọ ba nime ya m̀be akpasusiri miri ahu, eme ka aru di ya nma, n'oria ọ bula jidere ya.]

⁵ Ma otù nwoke nọ n'ebe ahu, onye nọri orú arọ na iri na asatọ na nriaria-ya.

⁶ M̀be Jisus huru onye a ka o nēdina, ebe Ọ ma-kwa-ra na ọ nọri ogologo oge n'ọnọdu ahu, Ọ si ya, Ì nāchọ ka eme ka aru di gi nma?

⁷ Onye ahu aru nādighi ike zara Ya, si, Onye-nwe-ayi, enweghm madu, ka ọ tubàm n'ọdọ-miri ntà nka, m̀be ọ bula akpasuru miri: ma m̀be mu onwem nọ nābia, onye ọzọ eburum uzọ rida.

⁸ Jisus si ya, Bilie, chiri ute-gi, nējeghari.

⁹ Ngwa ngwa ewe me ka aru di nwoke ahu nma, o we chiri ute-ya, we nējeghari. Ma ọ bu ubochi-izu-ike n'ubochi ahu.

¹⁰ Ya mere ndi-Ju nāsi onye ahu emere ka aru-ya di ike, Ọ bu ubochi-izu-ike, o zighi kwa ezi n'iwu ka i chiri ute-gi.

¹¹ Ma ọ zara ha, si, Onye mere ka aru dim nma, onye ahu sirim, Chiri ute-gi, nējeghari.

¹² Ha juru ya, si, Ònye bu Madu ahu Nke siri gi, Chiri ute-gi nējeghari?

- 13** Ma onye ahu emere ka aru di ya ike amataghi Onye ọ bu: n'ihì na Jisus wezugarari Onwe-ya, n'ihì na ìgwè madu di n'ebe ahu.
- 14** M̀be ihe ndia gasiri Jisus chọputara ya n'ulo uku Chineke, si ya, Le, emewo ka aru di gi nma: emehiela ọzọ, ka ihe jọkariri njo ghara ime gi.
- 15** Nwoke ahu jere, gwa ndi-Ju na ọ bu Jisus mereri ka aru di ya nma.
- 16** N'ihì nka ka ndi-Ju nēsofu kwa Jisus, n'ihì na Ọ nēme ihe ndia n'ubochi-izu-ike.
- 17** Ma Jisus zara ha, si, Nnam nālu ọlu rue ufu a, Mu onwem nālu kwa ọlu.
- 18** Ya mere n'ihì nka ka ndi-Ju nāchọ kari uzọ iju Ya, n'ihì na ọ bughì nánì na Ọ nēmebi ubochi-izu-ike, kama Ọ nākpọ kwa Chineke Nna nke aka Ya, nēme ka Ya onwe-ya na Chineke ra.
- 19** Ya mere Jisus zara, si ha, N'ezie, n'ezie asim unu, Ọkpara apughi ime ihe ọ bula n'Onwe-ya, ma-ọbughi ihe Ọ huru na Nna-Ya nēme: n'ihì na ihe ọ bula Ya onwe-ya nēme, ndia ka Ọkpara-Ya nēme kwa otú ahu.
- 20** N'ihì na Nnam nāhu Ọkpara-Ya n'anya, nēgosi kwa Ya ihe nile Ya onwe-ya nēme: oké ọlu kari ndia ka Ọ gēgosi kwa Ya, ka o we ju unu onwe-unu anya.
- 21** N'ihì na dika Nnam nēme ndi nwuru anwu ka ha si n'ọnwu bilie, dika Ọ nēme kwa ka ha di ndu, otú a ka Ọkpara-Ya nēme kwa ka ndi Ọ nāchọ di ndu.
- 22** N'ihì na Nnam adighi-ekpe kwa madu ọ bula ikpé, kama O werewo ikpé nile nye Ọkpara-Ya;
- 23** ka madu nile we sopuru Ọkpara ahu, dika ha nāsopuru Nna-Ya. Onye nādighi-asopuru Ọkpara adighi-asopuru Nna Nke zitere Ya.
- 24** N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye nānu okwum, nke nēkwere kwa Onye ziterem, o nwere ndu ebighi-ebi, ọ biaghi kwa n'ikpé, kama o sitewo n'ọnwu ba na ndu.
- 25** N'ezie, n'ezie, asim unu, Oge hour nābia, ufu a ka ọ di kwa, m̀be ndi nwuru anwu gānu olu Ọkpara Chineke; ndi nuru gādi kwa ndu.
- 26** N'ihì na dika Nnam nwere ndu nime Onwe-ya, otú a ka O nye-kwa-ra Ọkpara-Ya inwe ndu nime Onwe-ya:
- 27** O nye-kwa-ra Ya ike ilu ọlu ikpé, n'ihì na Ọ bu Nwa nke madu.
- 28** Ka ihe a ghara iju unu anya: n'ihì na oge hour nābia m̀be ndi nile di n'ìlì gānu olu-Ya,
- 29** ha gāputa kwa; ndi mere ezi ihe gābà na nbilite-n'ọnwu nke ndu; ma ndi mere ihe nādighi nma gābà na nbilite-n'ọnwu nke ikpé.
- 30** Mu onwem apughi ime ihe ọ bula n'Onwem: dika M'nānu M'nēkpé: ikpem zi-kwa-ra ezi; n'ihì na etughi m ihe Mu onwem nāchọ, kama ihe Onye ziterem nāchọ.
- 31** Ọ buru na Mu onwem aḅara Onwem àmà, àmàm abughi ezie.
- 32** Ọ bu onye ọzọ naḅaram àmà; amata-kwa-ram na àmà nke Ọ nāḅaram bu ezie.
- 33** Unu onwe-unu ezigaworo Jọn, ọ ḅawo-kwa-ra ezi-okwu ahu àmà.
- 34** Ma àmà nke Mu onwem nānara esighi n'ọnu madu puta: otú ọ di, ihe ndia ka M'nēkwu, ka ewe zọputa unu.
- 35** Onye ahu bu oriṅa ahu nke nēre ere nenwu kwa: unu onwe-unu chọ-kwa-ra ka obi tọ unu uto nke-uku n'ìhè-ya nwa oge.
- 36** Ma àmà nke Mu onwem ji ka nke Jọn uku: n'ihì na ọlu nke Nnam nyeworom ka M'luzue ha, ọlu ahu onwe-ha nke M'nālu, nāḅaram àmà, na Nnam ziteworom.
- 37** Nna nke ziterem, Ya onwe-ya aḅawo-kwa-ram àmà. Ọ dighi m̀be ọ bula unu nuworu olu-Ya, ọ dighi kwa m̀be ọ bula unu huworu oyiya-Ya.
- 38** Unu enweghi kwa okwu-Ya ka ọ nọgide nime unu: n'ihì na Onye Ya onwe-ya zitere, Onye ahu ka unu onwe-unu nēkweghi

- ³⁹ Unu nēnyocha ihe edeworo n'akwukwọ nsọ, n'ihì na unu onwe-unu nēchè na unu nēnwè ndu ebigghi-ebi nime ha; ha onwe-ha bu kwa ihe nāḅaram àmà;
- ⁴⁰ unu achọghi kwa ibiakutem, ka unu we nwe ndu.
- ⁴¹ Anaraghi m otuto n'aka madu.
- ⁴² Ma amaram unu, na unu enweghi ihu-n'anya Chineke nime onwe-unu.
- ⁴³ Mu onwem abiawo n'aha Nnam, ma unu anaraghi: ọ buru na onye ọzọ gābia n'aha nke aka ya, onye ahu ka unu gānara.
- ⁴⁴ Ònu onwe-unu si aña pu ikwe, ebe unu nānara otuto n'aka ibe-unu, ma otuto nke si n'aka Onye ahu Nke nání Ya bu Chineke bia unu achọghi?
- ⁴⁵ Unu echèla na Mu onwem gēbo unu ebubo n'iru Nnam: otù onye di nēbo unu ebubo, bú Moses, onye unu onwe-unu tukwasiworo obi-unu na ya.
- ⁴⁶ N'ihì na ọ buru na unu kwere Moses, unu gēkwem; n'ihì na ya onwe-ya dere ihe bayerem n'akwukwọ.
- ⁴⁷ Ma ọ buru na unu ekweghi ihe onye ahu dere n'akwukwọ, ùnu gēsi aña kwere okwu nkem?

ISI 6

- M**ḅe ihe ndia gasiri Jisus jere n'ofè ọzọ nke oké osimiri Galili, nke bu osimiri Taibirias.
- ² Oké ìgwè madu we so Ya, n'ihì na ha huru ihe-iriba-ama di iche iche nke Ọ nēme n'aru ndi aru-ha nādighi ike.
- ³ Jisus we rigo n'ugwu ahu, n'ebe ahu ka Ya na ndi nēso uzọ-Ya nọdu-kwa-ra ala.
- ⁴ Ma ngabiga, bú ememe ndi-Ju, di nso.
- ⁵ Ya mere Jisus, mḅe O weliri anya-Ya elu, hu na oké ìgwè madu nābiakute Ya, Ọ si Filip, Òle ebe ayi gāzuta ọḅe achicha, ka ndia we rie ihe?
- ⁶ Ma nka ka O kwuru inwa ya: n'ihì na Ya onwe-ya matara ihe Ọ gāje ime.
- ⁷ Filip zara Ya, Ọḅe achicha ọgu shilling iri agaghi-ezu ha, ka madu nile n'otù we were nke-ntà nke-ntà.
- ⁸ Otù nime ndi nēso uzọ-Ya, bú Andru nwa-nne Saimon Pita, si Ya,
- ⁹ Otù nwa-okoro ntà nọ n'ebe a, onye ji ọḅe achicha barley ise, na azù abua: ma ndia bu gini n'etiti ọtutu madu di otú a?
- ¹⁰ Jisus siri, Menu ka madu ndia nọdu ala. Ma ahìhia riri nne n'ebe ahu. Ya mere ndikom ahu we nọdu ala, n'ọnu-ọgugu ra ka nnù iri na nnù abua na ọgu iri.
- ¹¹ Ya mere Jisus nara ọḅe achicha ise ahu, we kele, we kèsa ha nye ndi nānọdu ala; otú ahu O were azù ahu kèsa nye ha ka azù ha chọrọ ra.
- ¹² Ma mḅe afọ juru ha, Ọ si ndi nēso uzọ-Ya, Chikọtanu iberibe fọduru, ka ihe ọ bula ghara ila n'iyì.
- ¹³ Ya mere ha chikọtara ha, we kpoju nkata iri na abua n'iberibe sitere n'ọḅe achicha barley ise ahu, nke fọduru ndi riworori.
- ¹⁴ Ya mere mḅe ndi ahu huru ihe-iriba-ama O mere, ha siri, N'ezie Onye a bu onye-amuma ahu nke nābia n'uwa.
- ¹⁵ Ya mere mḅe Jisus huru na ha gaje ibia idọkpuru Ya n'ike, ka ha we me Ya eze, O wezugara Onwe-ya ọzọ n'ugwu nání Ya onwe-ya.
- ¹⁶ Ma mḅe o ruru anyasi, ndi nēso uzọ-Ya ridara n'oké osimiri;
- ¹⁷ ha we ba n'uḅọ, we nāgabiga ofè oké osimiri ọzọ iga ru Kapanaum. Ọchichiri aḅawo-

kwa-ri ụbụ a, Jisus akābiakuteghi kwa ha.

18 Oké osimiri nēbili kwa, n'ihì na oké ifufe nēfe.

19 Ya mere m̀be ha nyasiri ihe dika orú furlong na ise ma-ọbu orú na iri, ha hu Jisus ka Ọ nēje ije n'elu oké osimiri, nābiaru kwa ụbọ-ha nso: ha we tua egwu.

20 Ma Ọ siri ha, Ọ bu Mu onwem; unu atula egwu.

21 Ya mere ha chọrọ iwebata Ya nime ụbọ-ha: ngwa ngwa ụbọ-ha we rue ala ebe ha nāga.

22 N'echi-ya, ìgwè madu ndi guzoro n'ofè ọzọ nke oké osimiri ahu huru na ụbọ ntà ọzọ adighi n'ebe ahu, ma-ọbughi otù, hu kwa na Jisus esoghi ndi nēso uzọ-Ya ba n'ụbọ-ha, kama na nání ndi nēso uzọ-Ya jere;

23 (otú ọ di, ụbọ ntà di iche iche sitere na Taibirias bia rue ebe ahu nso ebe ha riri achicha ahu m̀be Onye-nwe-ayi kelesiri ekele):

24 ya mere m̀be ìgwè madu ahu huru na Jisus anoghi n'ebe ahu, na ndi nēso uzọ-Ya anoghi kwa, ha onwe-ha bàra n'ụbọ ntà, we bia Kapanau, nāchọ Jisus.

25 M̀be ha chọputara Ya n'ofè oké osimiri ọzọ, ha si Ya, Rabai, òle m̀be I biara n'ebe a?

26 Jisus zara ha, si, N'ezie, n'ezie, asi m unu, Unu nāchọm, ọ bughi n'ihì na unu huru ihe-iriba-ama kama ọ bu n'ihì na unu riri ufodu nime ọbe achicha ahu, afo ju kwa unu.

27 Unu alula ọlu inata ihe-oriri nke nāla n'iyì, kama inata ihe-oriri nke nānọgide rue ndu ebighi-ebi, nke Nwa nke madu gēnye unu: n'ihì na Onye ahu ka Nna, bú Chineke, kara akàrà.

28 Ya mere ha siri Ya, Gini kwesiri ka ayi me, ka ayi we lua ọlu Chineke nile?

29 Jisus zara, si ha, Nka bu ọlu Chineke, ka unu kwere n'Onye ahu Ya onwe-ya zitere.

30 Ya mere ha siri Ya, Gini kwa ka Gi onwe-gi nēme ka ọ buru ihe-iriba-ama, ka ayi we hu, kwere kwa Gi? gini ka I nālu?

31 Nna-ayi-hà riri manna n'ọhia; dika edeworo n'akwukwọ nsọ, si, Nri nke sitere n'elu-igwe ka O nyere ha ka ha rie.

32 Ya mere Jisus siri ha, N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ bughi Moses nyere unu nri ahu nke sitere n'elu-igwe; kama ọ bu Nnam nēnye unu ezi nri ahu nke sitere n'elu-igwe.

33 N'ihì na nri nke Chineke bu nke ahu nke nēsi n'elu-igwe aridata, nke nēnye kwa uwa ndu.

34 Ya mere ha siri Ya, Onye-nwe-ayi, nye ayi nri a m̀be nile.

35 Jisus siri ha, Mu onwem bu nri nēnye ndu: onye nābiakutem, agu agaghi-agu ya ma-ọli, onye nēkwere kwa na Mu akpiri agaghi-akpọ ya nku ma-ọli m̀be ọ bula.

36 Ma asirim unu, na unu ahuwom, ma unu ekweghi.

37 Ihe nile nke Nnam nēnyem gābiakutem; onye nābiakutekwam M'gaghi-achupu ya ma-ọli.

38 N'ihì na esiwom n'elu-igwe ridata, ọ bughi ka M'nēme ihe Mu onwem nāchọ, kama ka M'nēme ihe Onye ziterem nāchọ.

39 Ma nka bu ihe Onye ziterem nāchọ, ka M'ghara itufu ihe ọ bula nime ihe nile O nyeworo m, kama ka M'me ka o si n'ọnwu bilie n'ubochi ikpe-azu.

40 N'ihì na nka bu ihe Nnam nāchọ, ka onye ọ bula nke nēle Ọkpara-Ya anya, nke nēkwere kwa na Ya, we nwe ndu ebighi-ebi; Mu onwem gēme kwa ka o si n'ọnwu bilie n'ubochi ikpe-azu.

41 Ya mere ndi-Ju nātamu ntamu megide Ya, n'ihì na Ọ siri, Mu onwem bu nri nke siri n'elu-igwe ridata.

42 Ha we si, Onye a, Ọ bughi Jisus, Nwa Josef, Onye ayi onwe-ayi mara nna-Ya na nne-

Ya? Ò si aña kwue uḅu a, Esiwom n'elu-igwe ridata?

43 Jisus zara, si ha, Unu atamula n'etiti onwe-unu.

44 Ọ dighi onye ọ bula puru ibiakutem, ọ buru na Nna Nke ziterem adọghi ya: Mu onwem gēme kwa ka o si n'ọnwu bilie n'ubọchi ikpe-azu.

45 Edewo ya n'akwukwọ ndi-amuma, si, Ha nile gābu kwa ndi Chineke zíworo ihe. Onye ọ bula nke nuworo site n'ọnu Nnam, nke mutawo-kwa-ra ihe, ọ nābiakutem.

46 Ọ bughi na madu ọ bula ahuwo Nnam, ma-ọbughi Onye ahu Nke si n'ebe Chineke nọ puta, Onye ahu ahuwo Nnam.

47 N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye nēkwere nēnwe ndu ebighi-ebi.

48 Mu onwem bu nri nke nēnye ndu.

49 Nna-unu-hà riri manna ahu n'ọhia, ha we nwua.

50 Nka bu nri nke si n'elu-igwe ridata, ka madu we rie ufodu nime ya, ghara kwa inwu anwu.

51 Mu onwem bu nri di ndu nke siri n'elu-igwe ridata: ọ buru na madu erie ufodu nime nri a, ọ gādi ndu rue mḅe ebighi-ebi: ma nri nke Mu onwem gēnye kwa bu anu-arum, n'ihì ndu nke uwa.

52 Ya mere ndi-Ju nālurita uka n'etiti onwe-ha, si, Onye a, Ò si aña pu inye ayi anu-aru-Ya ka ayi rie?

53 Ya mere Jisus siri ha, N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ buru na unu erighi anu-aru nke Nwa nke madu, ọ buru kwa na unu aṅughi ọbara-Ya, unu enweghi ndu nime onwe-unu.

54 Onye nēri anu-arum, nke nāñu kwa ọbaram, o nwere ndu ebighi-ebi; Mu onwem gēme kwa ka o si n'ọnwu bilie n'ubọchi ikpe-azu.

55 N'ihì na anu-arum bu ihe-oriri n'ezie, ọbaram bu kwa ihe-ọñuñu n'ezie.

56 Onye nēri anu-arum, nke nāñu kwa ọbaram, ọ nānọgide nimem, Mu onwem kwa nime ya.

57 Dika Nna Nke di ndu ziterem, dika Mu onwem di kwa ndu n'ihì Nnam; otú a onye nērim, onye ahu gādi kwa ndu n'ihim.

58 Nka bu nri ahu nke siri n'elu-igwe ridata: ọ bughi dika nna-unu-hà riri, we nwua: onye nēri nri a gādi ndu rue mḅe ebighi-ebi.

59 Ihe ndia ka O kwuru n'ulo-nzukọ, mḅe O nēzì ihe na Kapanaum.

60 Ya mere ọtutu nime ndi nēso uzọ-Ya, mḅe ha nuru okwu ahu, ha siri, Okwu a di ike; ònye puru inu ya?

61 Ma ebe Jisus mara n'Onwe-ya na ndi nēso uzọ-Ya nātamu ntamu n'ihì nka, Ọ siri ha, Ò bu nka nēme ka unu ma n'onyà?

62 Ònu agaghi-amakari kwa n'onyà ma ọ buru na unu ahu Nwa nke madu ka Ọ nārigo n'ebe Ọ nọri na mbu?

63 Ọ bu Mọ nēme ka madu di ndu; anu-aru abaghi urù ọ bula: okwu nke Mu onwem gwaworo unu, ha bu mọ, buru kwa ndu.

64 Ma ufodu ndi nēkweghi di n'etiti unu. N'ihì na Jisus mara site na mbu ndi ha bu ndi nēkweghi, na onye ọ bu nke gārara Ya nye.

65 O we si, Ọ bu n'ihì nka ka M'siworo unu, na ọ dighi onye ọ bula puru ibiakutem, ọ buru na enyeghi ya site n'aka Nnam.

66 Site na nka ọtutu nime ndi nēso uzọ-Ya we laghachi azu, ha esoghi kwa Ya ejeghari ọzọ.

67 Ya mere Jisus siri ndi-ozì iri na abua ahu, Ònu onwe-unu nāchọ kwa ila?

68 Saimon Pita zara Ya, si, Onye-nwe-ayi, Ònye ka ayi gējekuru? I nwere okwu nke ndu

ebighi-ebi.

⁶⁹ Ọzọ, ayi onwe-ayi ekwerewo mara kwa na Gi onwe-gi bu Onye Nsọ ahu nke Chineke.

⁷⁰ Jisus zara ha, si, Ọ bughị Mu onwem ọputara unu, bú ndi-ozi iri na abua, ma otù onye nime unu bu nwa ekwensu?

⁷¹ Ma Ọ nēkwu ihe bayere Judas nwa Saimon Iskariot, n'ihì na onye ahu gaje irara Ya nye, buri otù onye nime ndi-ozi iri na abua ahu.

ISI 7

M̀be ihe ndia gasiri Jisus we nējeghari na Galili: n'ihì na Ọ chọghị ijeghari na Judia, n'ihì na ndi-Ju nāchọ uzọ iḅu Ya.

² Ma ememe ahu nke ndi-Ju, bú ememe ulo-ikwū, di nso.

³ Ya mere umu-nne-Ya siri Ya, Si n'ebe a pua, je na Judia, ka ndi nēso uzọ-Gi we hu kwa ọlu-Gi nile nke I nālu.

⁴ N'ihì na ọ dighi onye ọ bula nēme ihe ọ bula na nzuzo, ma asi na ya onwe-ya nāchọ ka ọra madu mara ya. Ọ buru na I nēme ihe ndia, me Onwe-gi ka I puta ìhè nye uwa.

⁵ N'ihì na ọbuná umu-nne-Ya ekweghi na Ya.

⁶ Ya mere Jisus si ha, oge nkem akērughị; ma oge nke unu bu ihe edoziworo m̀be nile.

⁷ Uwa apughị ikpọ unu asị; ma ọ nākpọ Mu onwem asị, n'ihì na Mu onwem nāḅara ya àmà, na ọlu-ya nile jọrọ njo.

⁸ Rignonu onwe-unu n'ememe a: Mu onwem agaghi-arigoro ememe a uḅu a; n'ihì na oge nkem akēzughi.

⁹ Ma m̀be Ọ gwasiri ha okwu ndia, Ọ nānọgide na Galili.

¹⁰ Ma m̀be umu-nne-Ya rigosiri ememe ahu, m̀be ahu Ya onwe-ya rigo-kwa-ra, ọ bughị n'iru ọra madu, kama dika ọ bu na nzuzo.

¹¹ Ya mere ndi-Ju nāchọ Ya n'ememe, nāsì, Òle ebe Onye ahu nọ?

¹² Oké ntamu di kwa n'etiti ìgwè madu nile bayere Ya: ufodu nāsì, Ọ bu ezi madu; ndi ọzọ nāsì, É-è, kama Ọ nēduhie ìgwè madu a.

¹³ Otù ọ di, ọ dighi onye ọ bula nēkwuwa okwu bayere Ya n'ihì egwu ndi-Ju.

¹⁴ Ma m̀be o ruru n'etiti ememe ahu uḅu a Jisus rigoro n'ulo uku Chineke, we nēzí ihe.

¹⁵ Ya mere o nēju ndi-Ju anya, ha si, Onye a, Ò si aña mata akwukwọ ri nne, n'ebe ọ dighi m̀be Ọ muworo akwukwọ?

¹⁶ Ya mere Jisus zara ha, si, Ozizím abughi nkem, kama ọ bu nke Onye ziterem.

¹⁷ Ọ buru na onye ọ bula achọ ime ihe Ọ nāchọ, ọ gāmara ihe ozizí a bu, ma o sitere n'aka Chineke, ma-ọbu na Mu onwem nēkwu site n'Onwem.

¹⁸ Onye nēkwu site n'onwe-ya nāchọ otuto nke aka ya: ma onye nāchọ otuto nke onye zitere ya, onye ahu bu onye ezi-okwu, ajọ omume adighi kwa nime ya.

¹⁹ Ọ bughị Moses nyere unu iwu-unu, ma ọ dighi onye ọ bula nime unu nēme iwu ahu? Gini mere unu nāchọ uzọ iḅum?

²⁰ Ìgwè madu ahu zara, si, I nwere mọ ọjọ: ònye nāchọ uzọ iḅu Gi?

²¹ Jisus zara, si ha, Otù ọlu ka M'luru, o we nēju unu nile anya.

²² Ọ bu n'ihì nka ka Moses nyere unu ibi-úgwù (ọ bughị na o sitere n'aka Moses, kama o sitere n'aka nna-ayi-hà); n'ubochi-izu-ike unu nēbì kwa madu úgwù.

²³ Ọ buru na ebì madu úgwù n'ubochi-izu-ike, ka ewe ghara imebi iwu Moses; ùnu nwere òlùlù ọjọ n'arum, n'ihì na emerem ka aru dichasia otù madu nma n'ubochi-izu-ike?

- 24 Unu elela iru kpe ikpé, kama nēkpenu ikpé ziri ezi.
- 25 Ya mere ufodu nime ndi Jerusalem siri, Onye a, Ọ bughị Onye ha nāchọ uzọ ibu?
- 26 Ma le, Ọ nēkwuwa okwu, ma ha agwaghi Ya okwu ọ bula. Ọ gābu na ndi-isi mara n'ezie na Onye a bu Kraist-ayi?
- 27 Otú ọ di ayi matara Onye a ebe O si puta: ma m̀be ọ bula Kraist-ayi gābia, ọ dighi onye ọ bula mara ebe O si puta.
- 28 Ya mere Jisus tiri nkpu n'ulo uku Chineke, nēzị ihe, nāsi kwa, Unu mataram, mata kwa ebe M'si puta; ọ bughị kwa n'Onwem ka M'biaworo, kama Onye ziterem bu ezi Onye, Nke unu onwe-unu nāmataghi.
- 29 Mu onwem matara Ya; n'ihì na esim n'ebe Ọ nọ bia, Ya onwe-ya zite-kwa-ram.
- 30 Ya mere ha chọrọ uzọ ijide Ya: ọ dighi kwa onye ọ bula tukwasiri Ya aka, n'ihì na oge hour Ya akābiaghi.
- 31 Ma n'etiti ìgwè madu ahu ọtutu kwere na Ya; ha nāsi kwa, M̀be ọ bula Kraist-ayi gābia, Ọ gēme ihe-iriba-ama kari nke Onye a mere?
- 32 Ndi-Farisi nuru ìgwè madu ahu ka ha nātamụ ntamụ ndia bayere Ya; ndi-isi-nchụ-àjà na ndi-Farisi we ziga ndi nējere ha ozi ka ha jide Ya.
- 33 Ya mere Jisus siri, Ọ fọdurụ nwa oge Mu na unu gānọ, M'we lakuru Onye ziterem.
- 34 Unu gāchọm, ma unu agaghi-achọtam: ebe Mu onwem nọ kwa, unu onwe-unu apughi ibia.
- 35 Ya mere ndi-Ju siritara onwe-ha, Ọle ebe Onye a gaje iga na ayi onwe-ayi agaghi-achọta Ya? Ọ gaje igakuru ndi ́asara n'etiti ndi-Grik na izi ndi-Grik ihe?
- 36 Gini bu okwu a nke O kwuru, si, Unu gāchọm, ma unu agaghi-achọtam: ebe Mu onwem nọ kwa, unu onwe-unu apughi ibia?
- 37 Ma n'ubochi ikpe-azu, bú oké ubochi nke ememe ahu, Jisus guzoro, we tie nkpu, si, Ọ buru na akpiri kpọrọ madu ọ bula nku, ya biakutem, nua miri.
- 38 Onye nēkwere na Mu, dika ihe edeworo n'akwukwọ nsọ kwuru, n'afọ-ya ka osimiri nke miri di ndu gēsi nērùputa.
- 39 Ma nka ka O kwuru bayere Mọ Nsọ, Nke ndi kwere na Ya gaje inara: n'ihì na akēnyeghi Mọ Nsọ; n'ihì na akēnyeghi Jisus otuto.
- 40 Ya mere ufodu nime ìgwè madu ahu, m̀be ha nuru okwu ndia, ha si, N'ezie Onye a bu onye-amuma ahu.
- 41 Ndi ọzọ nāsi, Onye a bu Kraist-ayi. Ma ufodu nāsi, Gini, ọ gābu na Galili ka Kraist-ayi si bia?
- 42 Àkwukwọ nsọ ekwughi na Kraist-ayi nēsi na nkpuru Devid bia, site kwa na Betlehem, bú obodo ntá ebe Devid nọri?
- 43 Ya mere nkewa putara n'etiti ìgwè madu ahu n'ihì Ya.
- 44 Ma ufodu nime ha chọrọ ijide Ya; ma ọ dighi onye ọ bula tukwasiri Ya aka.
- 45 Ya mere ndi ahu ndi nēje ozi biakutere ndi-isi-nchụ-àjà na ndi-Farisi; ndi ahu we si ha, N'ihì gini ka unu nēkutaghi Ya?
- 46 Ndi ahu ndi nēje ozi zara, si, Ọ dighi m̀be ọ bula madu kwuru okwu di otú a.
- 47 Ya mere ndi-Farisi zara ha, si, Èduhiewo kwa unu onwe-unu?
- 48 Ọ di onye ọ bula n'etiti ndi-isi, ma-ọbu n'etiti ndi-Farisi, kwere na Ya?
- 49 Ma ìgwè madu a nke nāmaghi iwu-ayi bu ndi anābu ọnu.
- 50 Nikọdimọs si ha (onye biakutere Ya na mbu, ebe ọ bu otù onye nime ha),
- 51 Ìwu-ayi nēkpe madu ikpé, ọ buru na o bughị uzọ nu n'ọnu-ya, we mara ihe ọ nēme?

⁵² Ha zara, si ya, Gị onwe-gi si kwa na Galili puta? Nyocha n'akwukwọ nsọ, le kwa na ọ dighi onye-amuma si na Galili bilie.

⁵³ Ha nile we la, onye ọ bula n'ulo nke aka ya:

ISI 8

ma Jisus gara ugwu Olive.

² O we bia kwa ọzọ n'isi-ututu n'ulo uku Chineke, ndi-Ju nile we biakute Ya; O we nọdu ala, we nēzị ha ihe.

³ Ndi-ode-akwukwọ na ndi-Farisi we kuta otù nwanyi nke ejidereri n'ikwa-iko; m̀be ha guzosiri ya n'etiti,

⁴ ha we si Ya, Onye-ozizí, ejidewo nwanyi a n'ikwa-iko, m̀be ọ nēme ihe ahu.

⁵ Ma n'iwu-ayi Moses nyere ayi iwu itu ndinyom di otú a nkume: gini kwa ka Gi onwe-gi nēkwu bayere ya?

⁶ Ma nka ka ha nēkwu inwa Ya, ka ha we nwe ihe ha gēji bo Ya ebubo. Ma Jisus ruru ala, were nkpisi-aka-Ya nēde ihe n'ala.

⁷ Ma m̀be ha nọgidere nāju Ya, O welie Onwe-ya elu, si ha, Onye akēmehieghi n'etiti unu, ya buru uzọ tu ya nkume.

⁸ O we ruru kwa ala ọzọ, were nkpisi-aka-Ya nēde ihe n'ala.

⁹ Ma m̀be ha nuru ya ha pua n'otù n'otù, malite na ndi bu okenye, rue ndi-ikpe-azu: ewe rapu nání Jisus, Ya na nwanyi ahu, ebe o guzoro, n'etiti.

¹⁰ Jisus we welie Onwe-ya elu, si ya, Nwanyi, òle ebe ha nọ? ọ dighi onye ọ bula mara gi ikpé?

¹¹ O we si, Ọ dighi onye ọ bula, Onye-nwe-ayi. Jisus we si, Mu onwem amaghi kwa gi ikpé: ga nke gi. site n'ụbụ a adila nēmehie ọzọ.

¹² Ya mere Jisus gwara ha okwu ọzọ, si, Mu onwem bu ìhè nke uwa: onye nēsom agaghi-ejeghari n'ọchichiri, kama ọ gēnwe ìhè nke ndu.

¹³ Ya mere ndi-Farisi siri Ya, Gi onwe-gi nābara Onwe-gi àmà; àmà nke Gi abughi ezie.

¹⁴ Jisus zara, si ha, Asi kwa na Mu onwem bara Onwem àmà, àmà nkem bu ezie; n'ihì na amataram ebe M'siri bia, na ebe M'nāla; ma unu onwe-unu amataghi ebe M'si bia, ma-ọbu ebe M'nāla.

¹⁵ Unu onwe-unu nēkpe dika anu-arụ si di; Mu onwem ekpeghe onye ọ bula.

¹⁶ Ma ọ buru na mu onwem ekpe kwa ikpé, ikpém bu ezie; n'ihì na ọ bughe nání Mu nọ, kama ọ bu Mu onwem na Nna Nke ziterem.

¹⁷ Ma edewo kwa n'akwukwọ iwu-unu, na àmà nke madu abua bu ezie.

¹⁸ Mu onwem bu onye nābara Onwem àmà, Nna Nke ziterem nāba-kwa-ram àmà.

¹⁹ Ya mere ha si Ya, Òle ebe Nna-Gi di? Jisus zara, si, Unu amataghi m, unu amataghi kwa Nnam: ọ buru na unu mataram, unu gāmata-kwa-ri Nnam.

²⁰ Okwu ndia ka O kwuru n'ebe anēdebe ùtú anātu, m̀be Ọ nēzị ihe n'ulo uku Chineke: ọ dighi kwa onye ọ bula jidere Ya; n'ihì na oge hour Ya akābiarughi.

²¹ Ya mere Ọ siri ha ọzọ, Mu onwem nāla, unu gāchọkwam, unu gānwu kwa na nmehie-unu: ebe Mu onwem nāla, unu onwe-unu apughi ibia.

²² Ya mere ndi-Ju nāsi, Ò gēbu Onwe-ya, na Ọ nāsi, Ebe Mu onwem nāla, unu onwe-unu apughi ibia?

²³ O we si ha, Unu onwe-unu si n'ebe di ala puta; Mu onwem si n'ebe di elu puta: unu

onwe-unu si n'uwa nka puta; Mu onwem esighi n'uwa nka puta.

24 Ya mere M'siri unu, na unu gānwu na nmehie nile unu: n'ih na ọ buru na unu ekweghi na Mu onwem bu Ya, unu gānwu na nmehie nile unu.

25 Ya mere ha nāsi Ya, Gị onwe-gi bu onye? Jisus siri ha, Ọbuná ihe M'nāgwa kwa unu site na mbu.

26 Enwerem ọtutu ihe M'gēkwu nke M'gēkpe kwa bayere unu: ma Onye ziterem bu ezie; ihe Mu onwem nu-kwa-ra n'ọnu Ya, ihe ndia ka M'nāgwa uwa.

27 Ha amaghi na Ọ nāgwa ha okwu bayere Nna-Ya.

28 Ya mere Jisus siri, M̄be ọ bula unu gēweliwori Nwa nke madu elu, m̄be ahu ka unu gāmara na Mu onwem bu Ya, na ọ dighi kwa ihe M'nēme n'Onwem, kama dika Nnam zirim, otú a ka m'nēkwu ihe ndia.

29 Mu na Onye ziterem nọ kwa; Ọ rapughi nání Mu; n'ih na Mu onwem nēme ihe nātọ Ya utọ m̄be nile.

30 M̄be Ọ nēkwu okwu ndia, ọtutu madu kwere na Ya.

31 Ya mere Jisus nāsi ndi-Ju ndi kwere-Ya-ri, Ọ buru na unu onwe-unu anọgide n'okwum, unu bu ndi nēso uzọm n'ezie;

32 unu gāmara kwa ezi-okwu, ezi-okwu ahu gēme kwa ka unu pua n'orù.

33 Ha zara Ya, si, Ayi bu nkpuru Abraham, ọ kādighi kwa m̄be ọ bula ayi bu orù onye ọ bula: Gị onwe-gi si aña kwu, Agēme ka unu pua n'orù?

34 Jisus zara ha, si, N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye ọ bula nke nēmehie bu orù nmehie.

35 Ma orù adighi-anọgide n'ulo rue m̄be ebighi-ebi: nwa nānọgide ebighi-ebi.

36 Ya mere ọ buru na Ọkpara gēme ka unu pua n'orù, unu gābu ndi puworo n'orù n'ezie.

37 Amataram na unu bu nkpuru Abraham; ma unu nāchọ uzọ iḅum, n'ih na okwum enweghi ọnọdu nime unu.

38 Anamekwu ihe Mu onwem huworo n'ebe Nnam nọ: ya mere unu onwe-unu nēme kwa ihe unu nuru n'ọnu nna-unu.

39 Ha zara, si Ya, Nna-ayi bu Abraham. Jisus si ha, Ọ buru na unu bu umu Abraham, unu gālu ọlu Abraham.

40 Ma uḅu a unu nāchọ uzọ iḅum, bú Madu Nke gwaworo unu ezi-okwu, nke M'nuru n'ọnu Chineke: nka ka Abraham nēmeghi.

41 Unu onwe-unu nālu ọlu nna-unu. Ha siri Ya, Amughi ayi onwe-ayi site n'ikwa-iko otù Nna ka ayi nwere, bú Chineke.

42 Jisus siri ha, Ọ buru na Chineke bu Nna-unu, unu gāhum n'anya: n'ih na Mu onwem siri n'ebe Chineke nọ puta we bia; n'ih na abiaghi n'Onwem, kama Ya onwe-ya ziterem.

43 N'ih gini ka unu nāmaghi ihe M'nēkwu? Ọ bu n'ih na unu apughi inu okwum.

44 Unu onwe-unu sitere na nna-unu, bú ekwensu, ọ bu kwa ihe nāgu nna-unu ka unu nāchọ ime. Onye ahu bu oḅu-madu site na mbu, o guzoghi kwa n'ezi-okwu, n'ih na ezi-okwu adighi nime ya. M̄be ọ bula ọ nēkwu okwu-ugha, ọ nēkwu ihe si n'ih nke aka ya puta: n'ih na ọ bu onye-ugha, buru kwa nna-ya.

45 Ma n'ih na Mu onwem nēkwu ezi-okwu, unu ekweghm.

46 Ònye nime unu turum nmehie n'anya? Ọ buru na M'nēkwu ezi-okwu, n'ih gini ka unu onwe-unu nēkweghm?

47 Onye sitere na Chineke nānu okwu Chineke: n'ih nka ka unu onwe-unu nānughi ha, n'ih na unu esiteghi na Chineke.

48 Ndi-Ju zara, si Ya, Àyi onwe-ayi ekwughi nke-oma, si na Gi onwe-Gi bu Onye Sameria, I nwe-kwa-ra mọ ọjọ?

- ⁴⁹ Jisus zara, si, Mu onwem enweghi mọ ọjọ; kama anamasọpuru Nnam, unu onwe-unu nēmekwam ihe-ihere.
- ⁵⁰ Ma Mu onwem achọghị otuto nkem: otù Onye di Nke nāchọ nēkpe kwa ikpé.
- ⁵¹ N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ buru na onye ọ bula edebe okwum, ọ gaghi-ahu ọnwu ma-ọli rue m̀be ebighi-ebi.
- ⁵² Ndi-Ju siri Ya, Uḅu a ka ayi mara na I nwere mọ ọjọ. Abraham nwuru, na ndi-amuma; ma Gi onwe-gi nāsi, Ọ buru na onye ọ bula edebe okwum, ọ gaghi-edetu ọnwu ire ma-ọli rue m̀be ebighi-ebi.
- ⁵³ Ọ gābu na Gi onwe-gi ka nna-ayi Abraham uku, onye nwuru anwu? ndi-amuma nwu-kwa-ra: ònye ka I nēme Onwe-gi?
- ⁵⁴ Jisus zara, si, Ọ buru na Mu onwem enye Onwem otuto, otuto nkem bu ihe-efu: Nnam bu Onye nēnyem otuto; Onye unu onwe-unu nāsi, na Ọ bu Chineke-unu;
- ⁵⁵ unu amaghi kwa Ya; ma Mu onwem matara Ya; ọ buru kwa na agamasi, Amataghm Ya, M'gēyi unu, buru onye-ugha: ma amataram Ya, nēdebe kwa okwu-Ya.
- ⁵⁶ Obi tọrọ nna-unu Abraham utọ nke-uku ihu uḅochim; o we hu ya, nuri kwa ọnu.
- ⁵⁷ Ya mere ndi-Ju siri Ya, I kāḅaghi ọgu arọ abua na iri, Ì huwo kwa Abraham?
- ⁵⁸ Jisus siri ha, N'ezie, n'ezie, asim unu, M̀be akāmughi Abraham Mu onwem di.
- ⁵⁹ Ya mere ha tuturu nkume itu Ya: ma Jisus zobere Onwe-ya, we si n'ulo uku Chineke pua.

ISI 9

M̀be Ọ nāgabiga, Ọ hu otù nwoke nke kpuru ìsì site n'omumu-ya.

- ² Ndi nēso uzọ-Ya we jua Ya, si, Rabai, ònye mehiere, onye a, ma-ọbu ndi muru ya, nke mere ka amua ya n'ìsì?
- ³ Jisus zara, si, Onye a emehieghe, ndi muru ya emehieghe kwa: kama ka ọlu Chineke we puta ìhè n'aru ya.
- ⁴ Ayi aghaghi ilu ọlu Onye ziterem, m̀be ubochi fọduru: abali nābia, m̀be ọ dighi onye ọ bula puru ilu ọlu.
- ⁵ M̀be ọ bula M'nọ n'uwa, abum ìhè nke uwa.
- ⁶ M̀be O kwusiri ihe ndia, Ọ bua ọnu-miri n'ala, were ọnu-miri ahu gwo ájá, were ájá ahu te n'anya-ya abua,
- ⁷ si ya, Je sa miri n'ọdọ-miri ntà nke Sailoam (nke bu, ma asugharia ya, Onye eziteworo). Ya mere O jere, sa miri, bia kwa nāhu uzọ.
- ⁸ Ya mere ndi-aḅata-obi-ya, na ndi nāhu ya-ri n'oge gara aga, na ọ bu onye-aririọ, ha nāsi, Onye a, ọ bughe onye nānọ ala nāriọ kwa aririọ?
- ⁹ Ndi ọzọ nāsi, Ọ bu ya; ndi ọzọ nāsi, É-è, kama o yiri ya. Ya onwe-ya siri, Mu onwem bu ya.
- ¹⁰ Ya mere ha nāsi ya, Èsi kwa aña meghe anya-gi?
- ¹¹ Onye ahu zara, si, Nwoke ahu anākpọ Jisus gwọrọ ájá, te kwa ya n'anyam abua, sim, Je Sailoam, sa miri: ya mere ejerem, sa miri, ewe me ka M'hu uzọ.
- ¹² Ha si ya, Òle ebe Onye ahu nọ? Ọ si, Amataghm.
- ¹³ Ha kutara ndi-Farisi onye ahu nke kpuru ìsì n'oge gara aga.
- ¹⁴ Ma ọ bu ubochi-izu-ike n'ubochi Jisus gwọrọ ájá, we meghe anya-ya.
- ¹⁵ Ya mere ndi-Farisi ju-kwa-ra ya ọzọ otú emere ọ hu uzọ. Ọ si ha, Ọ tukwasiri ájá

n'anyam abua, m'we sa miri, nāhu kwa uzọ.

16 Ya mere ufọdu n'etiti ndi-Farisi nāsi, Nwoke a esiteghi n'ebe Chineke nọ, n'ihì na O dighi-edebe ubọchi-izu-ike. Ma ndi ọzọ nāsi, Nwòke bu onye-nmehie si aña pu ime ihe-iriba-ama di otú a? Nkewa we di n'etiti ha.

17 Ya mere ha si onye-ìsì ahu ọzọ, Gini ka gi onwe-gi nēkwu bayere Ya, n'ihì na O meghere anya-gi? Ọ si, Ọ bu onye-amuma.

18 Ya mere ndi-Ju ekweghi okwu bayere ya, na o kpururì ìsì, na eme-kwa-ra ya ka ọ hu uzọ, rue m̀be ha kpọrọ ndi muru onye ahu emere ka ọ hu uzọ,

19 we jua ha, si, Onye a, ọ bu nwa-unu, onye unu nāsi na amuru ya n'ìsì? ò si kwa aña hu uzọ ùbu a?

20 Ndi muru ya zara, si, Ayi matara na onye a bu nwa-ayi, na amu-kwa-ra ya n'ìsì:

21 ma otú ọ nāhu uzọ ùbu a, ayi amataghi; ma-ọbu onye meghere anya-ya, ayi onwe-ayi amatagh: juana ya; o ruwo d̀inkpà; ya onwe-ya gēkwuru onwe-ya.

22 Ihe ndia ka ndi muru ya kwuru, n'ihì na ha nātu egwu ndi-Ju: n'ihì na ndi-Ju kwekọrọri n'etiti onwe-ha ùbu a, ka esi n'ulo-nzukọ chupu onye ọ bula, ma ọ buru na ọ gēkwuputa na Ọ bu Kraist.

23 N'ihì nka ndi muru ya siri, O ruwo d̀inkpà; juana ya.

24 Ya mere ha kpọrọ onye ahu nke ùbò abua, bú onye kpururì ìsì, we si ya, Nye Chineke otuto: ayi onwe-ayi matara na Nwoke a bu onye-nmhie.

25 Ya mere onye ahu zara, si, Ma Ọ bu onye-nmehie, amataghm: otù ihe ka m'matara, na, ebe m'kpururì ìsì, ùbu a anamahu uzọ.

26 ya mere ha siri ya, Gini ka O mere gi? Ò si aña meghe anya-gi?

27 Ọ zara ha, si, Agwaram unu ọbuná ùbu a, ma unu anugh: gini mere unu nāchọ inu ya ọzọ? ùnu onwe-unu nāchọ kwa ighọ ndi nēso uzọ-Ya?

28 Ha we kwutọ ya, si, Gi onwe-gi bu onye nēso uzọ Onye ahu; ma ayi onwe-ayi bu ndi nēso uzọ Moses.

29 Ayi onwe-ayi matara na Chineke agwawo Moses okwu: ma Onye a, ayi amataghi ebe O si puta.

30 Nwoke ahu zara, si ha, Ekwula, n'ihì na ihe-ebube di na nka, na unu onwe-unu amataghi ebe O si puta, ma Ọ meghere anyam.

31 Ayi matara na Chineke adighi-anu olu ndi-nmehie: kama ọ buru na onye ọ bula bu onye nēbi isi ala nye Chineke, nēme kwa ihe Ọ nāchọ, onye ahu ka Ọ nānu.

32 Site na nmalite oge a ọ dighi m̀be anuru na onye ọ bula meghere anya onye amuru n'ìsì.

33 Ọ buru na Onye a esiteghi n'ebe Chineke nọ, Ọ pughi ime ihe ọ bula.

34 Ha zara, si ya, Amuru gi onwe-gi nime nmehie, ọ bu gi onwe-gi nēzì kwa ayi ihe? Ha we chupu ya n'èzì.

35 Jisus nuru na ha chupuru ya-ri n'èzì; O we chọta ya, si, Gì onwe-gi kwere n'Ọkpara Chineke?

36 Onye ahu zara, si, Ọ bu kwa onye, Onye-nwe-ayi, ka m'we kwere na Ya?

37 Jisus siri ya, I huwo Ya, Onye gi na Ya nēkwu okwu bu kwa Onye ahu.

38 O we si, Onye-nwe-ayi, ekwem. O we kpọ isi ala nye Ya.

39 Jisus we si, Ọ bu ikpé ka Mu onwem ji bia n'uwa nka, ka ndi nāhughi uzọ we hu; ka ndi huru uzọ we ghọ kwa ndi-ìsì.

40 Ndi di n'etiti ndi-Farisi ndi ha na Ya nọ nuru ihe ndia, ha we si Ya, Àyi onwe-ayi kpu-

kwa-ra?

⁴¹ Jisus siri ha, Ọ buru na unu kpuru ìsì, unu agaghi-enwe nmehie: ma uḅu a unu nāsi, Ayi nāhu uzọ: nmehie-unu nānọgide.

ISI 10

N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye nēsiteghi n'ọnu-uzọ ba n'ogige aturu, kama o si n'ebe ọzọ nārigo ibà, onye ahu bu onye-ori na onye nāpunara madu ihe.

² Ma onye si n'ọnu-uzọ ba bu onye nāzù aturu.

³ Onye ahu ka onye-ọnu-uzọ nēmeghere uzọ; aturu nānu kwa olu-ya: ọ nākpọ kwa aturu nke aka ya n'aha, n'edupu kwa ha.

⁴ Mḅe ọ bula ọ chupuru aturu nke aka ya nile, ọ nāga n'iru ha, aturu ahu nēso kwa ya: n'ihì na ha matara olu-ya.

⁵ Ma ha agaghi-eso ọbìà ma-ọlì, kama ha gāḅanari ya: n'ihì na ha amataghi olu ndi-ọbìà.

⁶ Ilu a ka Jisus turu ha: ma ha amaghi ihe ha bu, bú okwu Ọ nāgwa ha.

⁷ Ya mere Jisus siri ha ọzọ, N'ezie, n'ezie, asim unu, Mu onwem bu ọnu-uzọ nke aturu.

⁸ Ka ha ra, bú ndi nile burum uzọ bia, ha bu ndi-ori na ndi nāpunara madu ihe: ma aturu ahu anughi olu-ha.

⁹ Mu onwem bu ọnu-uzọ ahu: ọ buru na onye ọ bula esi na Mu ba, agāzọputa ya, ọ ganābata kwa nāpu kwa, nāhu kwa nri ọ gāta.

¹⁰ Onye-ori adighi-abia, ma-ọbughi ka o we zue ori, ḅu kwa, la kwa ihe n'iyì: Mu onwem biara ka ha we nwe ndu, ka ha nwebiga kwa ya ókè.

¹¹ Mu onwem bu onye-ọzùzù-aturu ọma: onye-ọzùzù-aturu ọma nātoḅọ ndu-ya n'ihì aturu-ya.

¹² Onye-ọlu egoro ego, nke nābughi kwa onye-ọzùzù-aturu, onye aturu nābughi nke aka ya, ọ nāhu agu ka ọ nābia, o we rapu aturu, ḅalaga, agu we nwude ha, chusa kwa ha:

¹³ n'ihì na ọ bu onye-ọlu egoro ego, ọ kpọghi kwa aturu ahu ihe.

¹⁴ Mu onwem bu onye-ọzùzù-aturu ọma; ama-kwa-ram aturu nkem, aturu nkem ma-kwa-ram,

¹⁵ dika Nnam maram, dika Mu onwem ma-kwa-ra Nnam; anamatọḅọ kwa ndum n'ihì aturum.

¹⁶ Aturu ọzọ ka M'nwe-kwa-ra, ndi nēsiteghi n'ogige-aturu nka: aghaghim iduta kwa ndi ahu, ha gānu kwa olum; otù ìgwè-aturu gādi kwa, otù Onye-ọzùzù-aturu.

¹⁷ N'ihì nka ka Nnam nāhum n'anya, n'ihì na Mu onwem nātoḅọ ndum, ka M'we nara ya ọzọ.

¹⁸ Ọ dighi onye ọ bula nānapum ya, kama Mu onwem nātoḅọ ya n'Onwem. Enwerem ike itọḅọ ya, enwe-kwa-ram ike inara ya ọzọ. Ihe a enyere n'iwu ka M'natarā n'aka Nnam.

¹⁹ Nkewa putara ọzọ n'etiti ndi-Ju n'ihì okwu ndia.

²⁰ Ọtutu nime ha we si, O nwere mọ ọjọ, anya adighi kwa Ya nma; gini mere unu nānu olu-Ya?

²¹ Ndi ọzọ nāsi, Ndia abughi okwu onye mọ ọjọ jì. Mọ ọjọ puru imeghe anya ndi kpuru ìsì?

²² Ma ememe icheta owuwu ulo uku Chineke ọhu ruru na Jerusalem: ọ bu mḅe oyi;

²³ Jisus we nējeghari n'ulo uku Chineke n'ibà Solomon.

²⁴ Ya mere ndi-Ju nọgidere Ya buruburu, we si Ya, Ì nākwuba nkpuru-obi-ayi n'elu rue ole mḅe? Ọ buru na Gi onwe-gi bu Kraist-ayi, gwawa ayi.

- 25 Jisus zara ha, si, Agwaram unu, ma unu adighi-ekwe: ọlu nke Mu onwem nālu n'aha Nnam, ndia nāḅaram àmà.
- 26 Ma unu onwe-unu adighi-ekwe, n'ihì na unu adighi nime aturu nkem.
- 27 Aturu nkem nānu olum, Mu onwem ma-kwa-ra ha, ha nēsokwam:
- 28 Mu onwem nēnye kwa ha ndu ebighi-ebi; ha agaghi-ala kwa n'iyì ma-ọli rue mḅe ebighi-ebi, ọ dighi kwa onye ọ bula gānapu ha n'akam.
- 29 Nnam, Nke nyeworom ha, bu Onye uku kachasi ihe nile; ọ dighi kwa onye ọ bula puru inapu ihe n'aka Nnam.
- 30 Mu onwem na Nnam bu otù.
- 31 Ndi-Ju tuturu nkume ọzọ ka ha tua Ya.
- 32 Jisus zara ha, si Ọtutu ọlu ọma ka M'gosiri unu site na Nnam; n'ihì aha ọlu gini nime ndia Ka unu nātum nkume?
- 33 Ndi-Ju zara Ya, si, Ọ bughì n'ihì ọlu ọma ka ayi nātu Gi nkume, kama ọ bu n'ihì nkwulu; n'ihì kwa na Gi onwe-gi, ebe I bu madu, I nēme Onwe-gi Chineke.
- 34 Jisus zara ha, si, Èdeghe ya n'iwu-unu, si, Mu onwem siri, Chi ka unu bu?
- 35 Ọ buru na Ọ kpọrọ ndi ahu chi, ndi okwu Chineke biaruru (apughi kwa imebi ihe edere n'akwukwọ nso),
- 36 ùnu onwe-unu nēkwu okwu bayere Onye ahu Nnam doro nsọ zite kwa n'uwa, si, I nēkwulu Chineke; n'ihì na asim, Abum Ọkpara Chineke?
- 37 Ọ buru na alughm ọlu Nnam, unu ekwelam.
- 38 Ma ọ buru na aluam ha, ọbuná ma asi na unu ekweghi Mu onwem, nēkwerenu ọlum: ka unu we mara nāmagide kwa na Nnam di nimem, na Mu onwem di kwa nime Nnam.
- 39 Ha we chọ kwa uzọ ijide Ya: O we pua n'aka-ha.
- 40 O we je ọzọ gabiga n'ofè Jọdan rue ebe Jọn nēme baptism na mbu; O we n-ogide n'ebe ahu.
- 41 Ọtutu madu we biakute Ya; ha nāsi kwa, N'ezie ọ dighi ihe-iriba-ama Jọn mere: ma ka ha ra, bú ihe Jọn kwuru bayere Onye a, bu ezi-okwu
- 42 Ọtutu madu we kwere na Ya n'ebe ahu.

ISI 11

Ma aru otù nwoke adighi ike, bú Lazaros onye Betani, onye sitere n'obodo ntà Meri na Mata nwa-nne-ya nwanyi.

- 2 Ma ọ bu Meri ahu nke were manu-otite te Onye-nwe-ayi, were kwa agiri-isi-ya hicha ukwu-Ya abua, onye aru nwa-nne-ya nwoke, bú Lazaros, nādighi ike.
- 3 Ya mere umu-nne-ya nwanyi zigara Ya, si, Onye-nwe-ayi, le, aru nke onye ahu I huru n'anya adighi ike.
- 4 Ma mḅe Jisus nuru ya, Ọ si, Nriaria nka abughi nke ọnwu, kama ọ bu n'ihì otuto Chineke, ka ewe nye Ọkpara Chineke otuto site na ya.
- 5 Ma Jisus huru Mata, na nwa-nne-ya nwanyi, na Lazaros, n'anya.
- 6 Ya mere mḅe Ọ nuru na aru-ya adighi ike, mḅe ahu Ọ nọgidere ubochi abua n'ebe Ọ nọ.
- 7 Mḅe ahu mḅe nka gasiri Ọ si ndi nēso uzọ-Ya, Ka ayi je Judia ọzọ.
- 8 Ndi nēso uzọ-Ya si Ya, Rabai, uḅu a ka ndi-Ju nāchọ uzọ itu Gi nkume; Ì nēje kwa ebe ahu ọzọ?
- 9 Jisus zara, si, Ọ bughì oge hour iri na abua di n'ehihie? Ọ buru na onye ọ bula ejeghari

n'ehihie, ọ dighi-asu ngongo, n'ih na ọ nāhu ìhè nke uwa nka.

10 Ma ọ buru na onye ọ bula ejeghari n'abali, ọ nāsu ngongo, n'ih na ìhè adighi nime ya.

11 Ihe ndia ka O kwuru: m̀be nka gasiri Ọ si ha, Enyi-ayi Lazaros adawo n'ura; ma anamaga, ka M'we kpote ya n'ura.

12 Ya mere ndi neso uzọ-Ya siri Ya, Onye-nwe-ayi, ọ buru na ọ dawo n'ura, agāzoputa ya.

13 Ma Jisus kwururi okwu bayere onwu-ya: ma ndi ahu chere na Ọ nēkwu okwu bayere ida n'ura efu.

14 Ya mere Jisus gwawara ha okwu m̀be ahu, si, Lazaros nwuru anwu.

15 Anamañuri kwa onu n'ih unu na adighi m n'ebe ahu, ka unu we kwere; otú ọ di, ka ayi jekuru ya.

16 Ya mere Tomas, onye anākpọ Didimos, siri ibe-ya ndi neso Jisus, Ka ayi onwe-ayi je kwa, ka ayi we so Ya nwua.

17 Ya mere m̀be Jisus biara, Ọ huru na ọ diwori n'ìlì ubochi anọ a.

18 Ma Betani di Jerusalem nso, ihe dika furlong iri na ise n'idi-anya;

19 ma otutu n'etiti ndi-Ju biakutereri Mata na Meri, ka ha we kasie ha obi n'ih nwa-nne-ha.

20 Ya mere m̀be Mata nuru na Jisus nābia, o je zute Ya: ma Meri nānọdu n'ulo.

21 Ya mere Mata siri Jisus, Onye-nwe-ayi, ọ buru na I nọri n'ebe a, nwa-nnem nwoke agaghi-anwuworì.

22 Ma ọbuná uhu a amataram na, ka ihe I gāriọ n'aka Chineke ra, Chineke gēnye Gi.

23 Jisus si ya, Nwa-nne-gi nwoke gēsi n'onwu bilie.

24 Mata si Ya, Amataram na o gēsi n'onwu bilie na nbilite-n'onwu n'ubochi ikpe-azu.

25 Jisus siri ya, Mu onwem bu nbilite-n'onwu na ndu: onye nēkwere na Mu, ọbuná ma asi na ọ nwuru anwu, ọ gādi ndu ọzọ:

26 ọzọ, onye ọ bula nke nādi ndu, nke nēkwere kwa na Mu, ọ gaghi-anwu ma-ọli rue m̀be ebighi-ebi. I kwere nka?

27 Ọ si Ya, E, Onye-nwe-ayi: Mu onwem ekwerewo na Gi onwe-gi bu Kraist-ayi, Ọkpara Chineke, Onye nābia n'uwa.

28 M̀be o kwusiri nka, o we je kpọ Meri nwa-nne-ya nwanyi na nzuzo, si, Onye-ozizí nọ n'ebe a, Ọ nāekpọ kwa gi.

29 Ma nwanyi ahu, mbe ọ nuru ya, o bilie ọsọsọ, we biakute Ya.

30 (Ma Jisus akābiarughi nime obodo ntà ahu, kama Ọ nānọ n'ebe Mata zutere Ya.)

31 Ya mere ndi-Ju ndi ha na ya di n'ulo, ndi nākasi kwa ya obi, m̀be ha huru Meri, na o biliri ọsọsọ we pua, ha soro ya, nēchè na ọ nējeru ìlì ka o we kwa ákwá n'ebe ahu.

32 Ya mere Meri, m̀be ọ biara n'ebe Jisus nọ, m̀be ọ huru Ya, ọ da n'ala n'ukwu-Ya, nāsi Ya, Onye-nwe-ayi, ọ buru na I nọri n'ebe a, nwa-nnem nwoke agaghi-anwuworì.

33 Ya mere m̀be Jisus huru ya ka ọ nākwa ákwá, na ndi-Ju ndi soro ya bia ka ha nākwa kwa ákwá, Ọ su udè nime mọ-Ya, me kwa ka obi lọ Ya miri,

34 O we si, Òle ebe unu tọpọworo ya? Ha si Ya, Onye-nwe-ayi, Bia, le kwa.

35 Anya-miri puru n'anya Jisus.

36 Ya mere ndi-Ju nāsi, Le otú Ọ huru ya n'anya!

37 Ma ufodu nime ha siri, Onye a, Nke meghere anya onye ahu kpuru ìsì, Ọ pughi ime kwa ka nwoke a ghara inwu anwu?

38 Ya mere Jisus nābiaru ìlì ahu nāsu udè ọzọ nime Onwe-ya. Ma ọ bu ọbà, otù nkume nātọbọ kwa n'onu-ya.

39 Jisus si, Wepunu nkume ahu. Mata, nwa-nne-nwanyi nke onye ahu nwuruworì, si Ya,

Onye-nwe-ayi, ọ nēsì ísì ubù a: n'ìhi na nka mere ya ubọchi anọ ọ nwuru.

⁴⁰ Jisus si ya, Àsighi m i na, ọ buru na i kwere, i gāhu ebube Chineke?

⁴¹ Ya mere ha wepuru nkume ahu. Ma Jisus weliri anya-Ya elu, si, Nna, ekelem I na I nuru olum.

⁴² Ma Mu onwem matara na I nānu olum m̀be nile: ma n'ìhi ìgwè madu a nke guzoro gburugburu ka M'kwuru ya, ka ha we kwere na ọ bu Gi onwe-gi ziterem.

⁴³ Ma m̀be O kwusiri ihe ndia, O were oké olu tie nkpu, si, Lazaros, puta n'èzí.

⁴⁴ Onye nwururi anwu putara, ewerewori ákwà-ozu ke ya ukwu na aka; were kwa ichafọ kechie ya iru. Jisus si ha, Tọpunu ya, ghara kwa ya ka ọ la.

⁴⁵ Ya mere ọtutu n'etiti ndi-Ju, ndi biakutere Meri, ndi le-kwa-ra ihe O mere, ha kwere na Ya.

⁴⁶ Ma ufodu n'etiti ha jekuru ndi-Farisi, kọrọ ha ihe Jisus mere.

⁴⁷ Ya mere ndi-isi-nchu-àjà na ndi-Farisi kporọ nnọkọ-ikpé ka ha zukọ, si, Gini ka ayi nēme? n'ìhi na Nwoke a nēme ọtutu ihe-iriba-ama.

⁴⁸ Ọ buru na ayi arapu Ya otú a, madu nile gēkwere na Ya: ndi Rom gābia kwa napu ebe nke ayi na mba nke ayi.

⁴⁹ Ma otù onye n'etiti ha, bú Kaiafas, ebe ọ bu onye-isi-nchu-àjà n'arọ ahu, si ha, Unu onwe-unu amataghi ihe ọ bula,

⁵⁰ unu atuleghi kwa uche na ọ bara unu urù ka otù onye nwua n'ọnọdu ndi-Ju, ka mba-ayi dum ghara ila kwa n'iyì.

⁵¹ Ma o kwughi nka site n'onwe-ya: kama ebe ọ bu onye-isi-nchu-àjà n'arọ ahu, o buru amuma na Jisus gaje inwu anwu n'ọnọdu mba ahu;

⁵² ọ bughi kwa nání n'ọnọdu mba ahu, kama ka O we me kwa ka umu Chineke ndi ́asaworo zukọ n'otù.

⁵³ Ya mere site n'ubọchi ahu ha ́ara ìzù ka ha we ́ue Ya.

⁵⁴ Ya mere Jisus adighi-ejeghari n'iru ọra madu n'etiti ndi-Ju ọzọ, kama O si n'ebe ahu je ba n'ala nke di ọhia nso, ba n'obodo anākpọ Ifraim; O we nọgide n'ebe ahu, Ya na ndi nēso uzọ-Ya.

⁵⁵ Ma ememe ngabiga nke ndi-Ju di nso: ọtutu madu we si n'ala ndi-Ju rigoro Jerusalem m̀be ememe ngabiga ahu akērughi, ime onwe-ha ka ha di ọcha.

⁵⁶ Ya mere ha nāchọ Jisus, we nēkwurita n'etiti onwe-ha, m̀be ha guzoro n'ulo uku Chineke, si, Gini ka unu nēchè? Nà Ọ gaghi-abia n'ememe a ma-ọlì?

⁵⁷ Ma ndi-isi-nchu-àjà na ndi-Farisi nyereri iwu ka, ọ buru na onye ọ bula mara ebe Ọ nọ, ka o gosi ya, ha we jide Ya.

ISI 12

Ya mere m̀be ubọchi isi fọduru ka ememe ngabiga rue, Jisus biaruru Betani, ebe Lazaros nọ, onye Jisus mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie.

² Ya mere ha siri Ya nri-anyasi n'ebe ahu: Mata nēje kwa ozi; ma Lazaros bu otù onye n'etiti ndi Ya na ha nọduru na nri.

³ Ya mere Meri were manu-otite ezi nard, di oké ọnu-ahia nke-uku, nke ọtùtù-ya ruru otù pound, te ukwu Jisus abua, were kwa agiri-isi-ya hicha ukwu-Ya: ísì manu-otite ahu we juputa ulo ahu.

⁴ Ma Judas Iskariot, otù onye nime ndi nēso uzọ-Ya, nke gaje irara Ya nye, si,

⁵ N'ìhi gini ka anēreghi manu-otite a ọgu shilling iri na ise, were ya nye ndi-ọbeye?

- ⁶ Ma nka ka o kwuru, ọ bughi n'ihì na ọ kpọrọ ndi-ọbeye ihe; kama n'ihì na ọ bu onye-ori, na ebe o ji àkpà-ego, ọ nēwepu ihe anētiye nime ya.
- ⁷ Ya mere Jisus siri, Rapu nwanyi a ka o we debe ya rue ubọchi olilim.
- ⁸ N'ihì na unu nwere ndi-ọbeye n'etiti unu m̀be nile; ma unu enweghi Mu onwem m̀be nile.
- ⁹ Ya mere ọra madu n'etiti ndi-Ju mara na Ọ nọ n'ebe ahu: ha we bia, ọ bughi n'ihì nání Jisus, kama ka ha we le kwa Lazaros, onye Ọ mereri ka o si na ndi nwuru anwu bilie.
- ¹⁰ Ma ndi-isi-nchu-àjà bara ìzù ka ha we ọu kwa Lazaros;
- ¹¹ n'ihì na ọ bu n'ihì ya ka ọtutu nime ndi-Ju nāpu, nēkwere kwa na Jisus.
- ¹² N'echi-ya oké ìgwè madu nke biara ememe ahu, m̀be ha nuru na Jisus nābia Jerusalem,
- ¹³ ha chiri igu nkwa, pua izute Ya, we nēti nkpu, si, Hosanna: Onye agọziri agọzi ka Onye ahu bu Nke nābia n'aha Onye-nwe-ayi, bú Eze nke Israel.
- ¹⁴ Ma m̀be Jisus chọtasiri otù nwa-inyinya-ibu, Ọ nọkwasi ya; dika edeworo ya n'akwukwọ nsọ, si,
- ¹⁵ Atula egwu, ada Zaion: le, Eze-gi nābia, nānọkwasi nwa inyinya-ibu.
- ¹⁶ Ihe ndia ndi nēso uzọ-Ya amaghi na mbu: kama m̀be enyereri Jisus otuto, m̀be ahu ka ha chetara na edereri ihe ndia bayere Ya n'akwukwọ nsọ, na ha me-kwa-ra Ya-ri ihe ndia.
- ¹⁷ Ya mere ìgwè madu ahu ndi ha na Ya nọ m̀be O siri n'ìlì kpọputa Lazaros, me kwa ka o si na ndi nwuru anwu bilie, ha nāba àmà.
- ¹⁸ Ọ bu kwa n'ihì nka ka ìgwè madu ahu puru izute Ya, n'ihì na ha nuru na O mereri ihe-iriba-ama nka.
- ¹⁹ Ya mere ndi-Farisi siritara onwe-ha, Lenu na okwu-unu abaghi n'ihe: le, uwa ejesowo Ya n'azu.
- ²⁰ Ma ndi-Grik ufodu di n'etiti ndi nārigo ka ha kpọ isi ala nye Chineke n'ememe ahu:
- ²¹ ya mere madu ndia biakutere Filip, nke bu onye Betsaida nke Galili, ha we kpere ya, si, Onye-nwe-ayi, ayi nāchọ ihu Jisus.
- ²² Filip bia gwa Andru: Andru we bia, ya na Filip, ha we gwa Jisus.
- ²³ Jisus we za ha, si, Oge hour abiawo, ka ewe nye Nwa nke madu otuto.
- ²⁴ N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ buru na nkpuru ọka adaghi n'ala we nwua, nání ya onwe-ya nānọgide; ma ọ buru na ọ nwuru, ọ mia ọtutu nkpuru.
- ²⁵ Onye nāhu ndu-ya n'anya nētufu ya; onye nākpọ kwa ndu-ya asì n'uwa nka gēdebe ya rue ndu ebighi-ebi.
- ²⁶ Ọ buru na onye ọ bula nējerem ozi, ya som; ebe Mu onwem nọ kwa, n'ebe ahu ka onye nējerem ozi gānọ kwa: ọ buru na onye ọ bula nējerem ozi, ya ka Nnam gāsọpuru.
- ²⁷ Uọu a ka nkpuru-obim nālọ miri; gini ka M'gēkwu kwa? Nna, zọputam n'oge hour nka. Ma n'ihì nka ka M'biaruru oge hour nka.
- ²⁸ Nna, nye aha-Gi otuto. Ya mere otù olu sitere n'elu-igwe da, si, Enyerem ya otuto, M'gēnye kwa Ya otuto ọzọ.
- ²⁹ Ya mere ìgwè madu ahu, ndi guzoro nsọ, ndi nu-kwa-ra ya, siri na ébè-elu-igwe dara: ndi ọzọ siri, Mọ-ozì agwawo Ya okwu.
- ³⁰ Jisus zara, si, Ọ bughi n'ihim ka olu a daworo, kama ọ bu n'ihì unu.
- ³¹ Uọu a ka ikpé uwa nka di: uọu a ka agāchupu onye-isi uwa nka.
- ³² Mu onwem, ọ buru na eweliem elu site n'ala, M'gādọrọ kwa madu nile nye onwem.
- ³³ Ma nka ka O kwuru, nēgosi aha ọnwu Ọ gaje inwu.
- ³⁴ Ya mere ìgwè madu ahu zara Ya, si, Ayi onwe-ayi nuru site n'iwu-ayi na Kraist-ayi

nānọgide rue m̀be ebighi-ebi: G̀i onwe-gi si kwa àha si, Aghaghi iweli Nwa nke madu elu? Ònye bu Nwa nke madu a?

³⁵ Ya mere Jisus siri ha, Nwa oge ̀foduru ka ̀l̀hè ahu gādi n'etiti unu. Nējegharinu m̀be unu nēnwe ̀l̀hè ahu, ka ̀ochichiri ghara ijide unu: onye nējeghari n'ochichiri adighi-amata ebe ̀ nēje.

³⁶ M̀be unu nēnwe ̀l̀hè ahu, kwerenu n'̀l̀hè ahu, ka unu we ghọ umu ̀l̀hè. Ihe ndia ka Jisus kwuru, O we je zonari ha Onwe-ya.

³⁷ Ma ̀ bu ezie na O mereri ̀tutu ihe-iriba-ama di otú a n'iru ha, ma ha ekweghi na Ya:

³⁸ ka okwu Aisaia onye-amuma we mezu, nke o kwuru, si, Onye-nwe-ayi, ònye kwere ihe ayi nuworo? Ogwe-aka Onye-nwe-ayi kwa, n'̀aru onye ka ekpugheworo ya?

³⁹ N'ihì nka ha apughi ikwere, n'ihì na Aisaia siri ̀zọ,

⁴⁰ O mewo ka anya-ha kpue ̀sì, O me-kwa-ra ka obi-ha me etili; Ka ha ghara iwere anya-ha hu uzọ, ghara kwa iwere obi-ha ghọta, Ghara kwa ichighari, Ka M'ghara kwa ime ka aru di ha ike.

⁴¹ Ihe ndia ka Aisaia kwuru, n'ihì na ̀ huru ebube-Ya; o kwu-kwa-ra okwu bayere Ya.

⁴² Otú ̀ di, ̀buná site n'etiti ndi-isi ̀tutu kwere na Ya; ma n'ihì ndi-Farisi ha ekwuputaghi ya, ka aghara ichupu ha n'ulo-nzukọ:

⁴³ n'ihì na ha huru otuto madu n'anya kari otuto Chineke.

⁴⁴ Jisus we tie nkpu, si, Onye kwere na Mu, ̀ bughì na Mu ka o kwere, kama ̀ bu n'Onye ziterem.

⁴⁵ Onye nāhum nāhu kwa Onye ziterem.

⁴⁶ Mu onwem abiawo n'uwa ibu ̀hè, ka onye ̀ bula nke kwere na Mu we ghara inọgide n'ochichiri.

⁴⁷ ̀ buru kwa na onye ̀ bula anu okwum, ghara idebe ha, Mu onwem agaghi-ekpe ya ikpé: n'ihì na abiaghi ka M'kpe uwa ikpé, kama ka M'zọputa uwa.

⁴⁸ Onye nājum, nke nādighi-anara kwa okwum, o nwere onye nēkpe ya ikpé: okwu nke M'kwuru, okwu ahu gēkpe ya ikpé n'ubochi ikpe-azu.

⁴⁹ N'ihì na Mu onwem ekwughi site n'Onwem; kama Nna ziterem, Ya onwe-ya enyewom iwu, ihe M'gēkwu, na otú M'gēkwu ya.

⁵⁰ Amata-kwa-ram na ihe O nyere n'iwu bu ndu ebighi-ebi: ya mere ihe Mu onwem nēkwu, dika Nnam gwaworom okwu, otú a ka M'nēkwu.

ISI 13

Ma m̀be ememe ngabiga akērughì, ebe Jisus matara na oge hour Ya abiawo ka O si n'uwa nka lakuru Nna-Ya, ebe ̀ huru ndi nke aka Ya nọ n'uwa n'anya, ̀ huru ha n'anya rue ogwugwu ihe nile.

² M̀be ha nēri nri-anyasi, m̀be ekwensu tinyesiri ùbu a n'obi Judas Iskariot, nwa Saimon, ka ̀ rara Ya nye,

³ Jisus, ebe ̀ matara na nna-Ya nyere Ya-ri ihe nile n'aka, na O si-kwa-ra n'ebe Chineke nọ puta, nālakuru kwa Chineke,

⁴ O bilie na nri-anyasi, wusa uwe-Ya, we chiri ákwà anēji hicha aru, we ke Onwe-ya n'úkwù.

⁵ M̀be ahu O tinye miri n'ihe anēji sa aru, we malite isa ukwu ndi nēso uzọ-Ya, na iji ákwà anēji hicha aru nke O kereri n'úkwù hicha ukwu-ha.

⁶ Ya mere ̀ biakute Saimon Pita. ̀ si Ya, Onye-nwe-ayi, G̀i onwe-gi nāsa ukwum?

⁷ Jisus zara, si Ya, Ihe Mu onwem nēme, gi onwe-gi amataghi ya uḅu a; ma i gāmara mḅe ihe ndia gasiri.

⁸ Pita si Ya, I gaghi-asa ukwum ma-ḡli rue mḅe ebighi-ebi. Jisus zara ya, si, Ọ buru na asaghm i, Mu na gi enweghi òkè ọ bula.

⁹ Saimon Pita si Ya, Onye-nwe-ayi, ọ bughi nání ukwum, kama akam abua kwa na isim.

¹⁰ Jisus si ya, Onye asaworo aru, nkpà isa aru ọzọ adirighi ya ma-ḡbughi isa ukwu-ya, kama aru-ya dum di ọcha: unu onwe-unu di kwa ọcha, ma ọ bughi unu nile.

¹¹ N'ihì na Ọ matara onye gaje irara Ya nye; n'ihì nka ka Ọ siri, Ọ bughi unu nile di ọcha.

¹² Ya mere mḅe Ọ sasiri ukwu-ha, chiri kwa-uwe Ya, nọdu kwa ala ọzọ, Ọ si ha, Ònu mara ihe M'meworo unu?

¹³ Unu onwe-unu nākpom, Onye-ozizí, na, Onye-nwe-ayi: unu nēkwu kwa nke-oma; n'ihì na ọ bu otú M'di.

¹⁴ Ya mere, Ọ buru na Mu onwem, bú Onye-nwe-unu na Onye-ozizí-unu, sara ukwu-unu, unu onwe-unu nēji kwa ugwo isarita ukwu ibe-unu.

¹⁵ N'ihì na enyewom unu ihe-nnómi, ka unu onwe-unu we nēme kwa dika Mu onwem mere unu.

¹⁶ N'ezie, n'ezie, asim unu, Orù adighi-aka onye-nwe-ya uku; onye-ozì adighi-aka kwa onye zitere ya uku.

¹⁷ Ọ buru na unu matara ihe ndia, ngozi nādiri unu ma asi na unu nēme ha.

¹⁸ Ekwughm okwu bayere unu nile: Mu onwem matara ndi M'roputara: kama ọ bu ka emezu ihe edeworo n'akwukwọ nsọ, Onye nēri nrim buliri ikiri-ukwu-ya imegidem.

¹⁹ Site n'uḅu a anamagwa unu mḅe ọ kērughì, ka unu we kwere na Mu onwem bu Ya mḅe ọ bula ọ gēru.

²⁰ N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye nānara onye ọ bula M'gēzite, Mu ka ọ nānara; onye nānaram nānara kwa Onye ziterem.

²¹ Mḅe Jisus kwusiri okwu ndia, obi lọrọ Ya miri nime mọ-Ya, O we ọa àmà, si, N'ezie, n'ezie, asim unu, na otù onye n'etiti unu gāraram nye.

²² Ndi nēso uzọ-Ya nēlerita onwe-ha anya, nēnwe obi abua onye Ọ nēkwu okwu bayere ya.

²³ Otù onye n'etiti ndi nēso uzọ-Ya nānọdu na nri nādabere n'obi Jisus, onye Jisus huru n'anya.

²⁴ Ya mere Saimon Pita fere onye ahu isi, we si ya, Gwa ayi onye O nēkwu okwu bayere ya.

²⁵ Onye ahu dabere, otú ọ di, n'obi Jisus, we si Ya, Onye-nwe-ayi, ònye ka ọ bu?

²⁶ Ya mere Jisus za, si, Ọ bu onye ahu, nke Mu onwem gēsuru iberibe achicha n'ofé, nye ya. Ya mere, mḅe O susiri iberibe achicha ahu, O were ya nye Judas, nwa Saimon Iskariot.

²⁷ Mḅe enyesiri ya iberibe achicha ahu, mḅe ahu Setan batara nime onye ahu. Ya mere Jisus si ya, Ihe i nēme, me ya ọsọsọ.

²⁸ Ma ọ dighi onye ọ bula nime ndi nọduru na nri mara ihe O ji gwa ya okwu a.

²⁹ N'ihì na ufodu nēchè, ebe Judas ji àkpà-ego, na Jisus siri ya, Zuta ihe di ayi nkpà n'ememe; ma-ḡbu, ka o nye ndi-ḡbeye ihe.

³⁰ Ya mere mḅe ọ narasiri iberibe achicha ahu ọ pua ngwa ngwa: ma ọ bu abali.

³¹ Ya mere mḅe ọ pururi, Jisus si, Uḅu a ka enyere Nwa nke madu otuto, enye-kwa-ra Chineke otuto nime Ya;

³² Chineke gēnye kwa Ya otuto nime Onwe-ya, ngwa ngwa ka Ọ gēnye kwa Ya otuto.

- ³³ Umu-ntakiri, ọ fọduru nwa oge Mu na unu gānọ. Unu gāchọm: dika M'gwa-kwa-ra ndi-Ju, si, Ebe Mu onwem nāla, unu onwe-unu apughi ibia; otú ahu ka M'nāsi unu uḅu a.
- ³⁴ Iwu ọhu M'nēnye unu, ka unu hurita ibe-unu n'anya; dika M'huru unu n'anya, ka unu onwe-unu hurita kwa ibe-unu n'anya.
- ³⁵ Madu nile gēji nka mara na unu bu ndi nēso uzọm, ọ buru na unu enwerita ihu-n'anya n'ebe ibe-unu nọ.
- ³⁶ Saimon Pita si Ya, Onye-nwe-ayi, Òle ebe I nāla? Jisus zara, si, Ebe M'nāla, i pughi isom uḅu a; ma i gēsom ma emesia.
- ³⁷ Pita si Ya, Onye-nwe-ayi, n'ihì gini ka m'nāpughi iso Gi ọbuná uḅu a? m'gātọḅọ ndum n'ihì Gi.
- ³⁸ Jisus zara, si, Ì gātọḅọ ndu-gi n'ihim? N'ezie, n'ezie, asim i, Oke-ọkuku agaghi-akwa, rue mḅe i gāḡonarim uḅò atọ.

ISI 14

Ka obi-unu ghara ilọ miri: kwerenu na Chineke, kwere-kwa-nu na Mu.

- ² N'ulo Nnam ọtutu ebe-obibi di; ọ buru na ọ bughi otú a, M'gāgwawori unu; n'ihì na anamaga idoziri unu ebe.
- ³ Ọ buru kwa na Mu aga idoziri unu ebe, agajem ibia ọzọ, M'gānara kwa unu nye Onwem; ka unu onwe-unu we nọ kwa ebe Mu onwem nọ.
- ⁴ Ebe Mu onwem nāla, unu mata-kwa-ra uzọ-ya.
- ⁵ Tomas si Ya, Onye-nwe-ayi, ayi amataghi ebe I nāla; àyi si aña mata uzọ-ya?
- ⁶ Jisus si ya, Mu onwem bu uzọ, na ezi-okwu, na ndu: ọ dighi onye ọ bula nābiakute Nnam, ma-ọbughi site na Mu.
- ⁷ Ọ buru na unu maramri, unu gāmatawo-kwa-ri Nnam: site n'uḅu a unu mara Ya, unu ahuwo kwa Ya.
- ⁸ Filip si Ya, Onye-nwe-ayi, gosi ayi Nna ahu, ọ gēzu-kwa-ra ayi.
- ⁹ Jisus si ya, Ogologo oge di otú a ka Mu na gi nọ, ma ì mataghm, Filip? onye huworom anya ahuwo Nnam anya; gị onwe-gi si aña si, Gosi ayi Nnam ahu?
- ¹⁰ Ì kweghi na Mu onwem nọ nime Nnam, Nnam nọ kwa nimem? okwu Mu onwem nāgwa unu ekwughi m n'Onwem: ma Nnam Nke nēbi nimem nālu ọlu-Ya.
- ¹¹ Kwerenum na Mu onwem nọ nime Nnam, Nnam nọ kwa nimem: ma ọ bughi, kwerenum n'ihì ọlum onwe-ha.
- ¹² N'ezie, n'ezie, asim unu, Onye nēkwere na Mu, ọlu Mu onwem nālu ka onye ahu gālu kwa; ọlu ka ndia uku ka ọ gālu kwa; n'ihì na Mu onwem nāgakuru Nnam.
- ¹³ Ihe ọ bula unu gāriọ kwa n'aham, ihe ahu ka M'gēme, ka ewe nye Nnam otuto nime Ọkpara-Ya.
- ¹⁴ Ọ buru na unu gāriọm ihe ọ bula n'aham, nke ahu ka M'gēme.
- ¹⁵ Ọ buru na unu nāhum n'anya, unu gēdebe ihe nile M'nyere n'iwu.
- ¹⁶ Mu onwem gēkpe-kwa-ra Nnam, Ọ gēnye kwa unu Onye-nkasi-obi ọzọ, ka Ọ nọyere unu rue mḅe ebighi-ebi,
- ¹⁷ bú Mọ nke ezi-okwu: Onye uwa nāpughi inara; n'ihì na ọ dighi-ahu ya, ọ dighi-ama kwa Ya: unu onwe-unu mara Ya; n'ihì na Ya na unu nānọgide, Ọ gānọ kwa nime unu.
- ¹⁸ M'gaghi-arapu unu ka umu-nḅei: agajem ibiakute unu.
- ¹⁹ Ọ fọduru nwa oge, uwa ahukwaghm ọzọ; ma unu onwe-unu nāhum: unu onwe-unu

gādi kwa ndu, n'ihī na Mu onwem nādi ndu.

²⁰ N'ubōchi ahu unu onwe-unu gāmara na Mu onwem nọ nime Nnam, na unu onwe-unu nọ kwa nimem, na Mu onwem nọ kwa nime unu.

²¹ Onye nwere ihe M'nyere n'iwu, nke nēdebe kwa ha, ọ bu onye ahu nāhum n'anya: onye nāhum n'anya, Nnam gāhu kwa ya n'anya, Mu onwem gāhu kwa ya n'anya, were kwa Onwem gosi ya.

²² Judas (ọ bughī Iskariot) si Ya, Onye-nwe-ayi, Gini putaworo na I gaje iwere Onwe-gi gosi ayi, ma ọ bughī uwa?

²³ Jisus zara, si ya, Ọ buru na madu ahum n'anya, ọ gēdebe okwum: Nnam gāhu kwa ya n'anya, Ayi gābiakute kwa ya, nēme kwa ebe-obibi-Ayi n'ebe ọ nọ.

²⁴ Onye nādighi-ahum n'anya adighi-edebe okwum nile: okwu nke unu nānu abughi kwa nkem, kama ọ bu nke Nna Onye ziterem.

²⁵ Okwu ndia ka M'gwaworo unu, mḅe Mu na unu nānọgide.

²⁶ Ma Onye-nkasi-obi ahu, bú Mọ Nsọ, Onye Nnam gēzite n'aham, Onye ahu gēzī unu ihe nile, me kwa ka unu cheta okwu nile Mu onwem gwara unu.

²⁷ Udo ka M'rapuru unu; udo nkem ka M'nēnye unu: ọ bughī dika uwa nēnye ka Mu onwem nēnye unu. Ka obi-unu ghara ilọ miri, ka ọ ghara kwa itu ujọ.

²⁸ Unu nuru na Mu onwem siri unu, Anamala, biakute kwa unu. Ọ buru na unu hurum n'anya, unu gāñuworī ọñu, n'ihī na anamagakuru Nnam: n'ihī na Nnam ka Mu onwem uku.

²⁹ Uḅu a agwawokwam unu mḅe ọ kērughī, ka unu we kwere mḅe ọ bula ọ gēru.

³⁰ Ọ dighī ọtutu okwu Mu na unu gēkwu ọzọ site n'uḅu a, n'ihī na onye-isi nke uwa nka nābia: ọ dighī kwa ihe ọ bula o nwere nimem;

³¹ ma ka uwa we mara na anamahu Nnam n'anya, ka ọ mara kwa na dika Nnam nyerem iwu, otú ahu ka M'nēme. Bilienu, ka ayi si n'ebe a pua.

ISI 15

Mu onwem bu ezi osisi vine, Nnam bu kwa onye-ọlu-ubi.

² Alaka ọ bula nimem nke nādighi-ami nkpuru, O wepu ya: alaka ọ bula nke nāmi nkpuru, O nēme kwa ya ka ọ di ọcha, ka o we mia nkpuru kari.

³ Uḅu a unu onwe-unu di ọcha n'ihī okwu nke M'gwaworo unu.

⁴ Nọgidenu nimem, Mu onwem kwa nime unu. Dika alaka nāpughī imi nkpuru n'onwe-ya, ọ buru na ọ nọgideghī n'osisi vine; otú a ka unu onwe-unu nāpughī, ọ buru na unu anọgideghī nimem.

⁵ Mu onwem bu osisi vine ahu, unu onwe-unu bu alaka nkem: Onye nānọgide nimem, Mu onwem kwa nime ya, onye ahu nāmi nkpuru ri nne: n'ihī na unu apughī ime ihe ọ bula ma Mu anọghī ya.

⁶ Ọ buru na onye ọ bula anọgideghī nimem, atupu ya n'èzī dika alaka, ọ kpọnwu kwa; ha we chikọta ha, tubà ha n'ọku, ewe rechapu ha ọku.

⁷ Ọ buru na unu nānọgide nimem, ọ buru kwa na okwum nānọgide nime unu, riọnu ihe o bula unu nāchọ, agēme-kwa-ra unu ya.

⁸ Nime nka ka anēnye Nnam otuto, ka unu nāmi nkpuru ri nne; unu gābu kwa ndi nēso uzọm.

⁹ Dika Nnam hurum n'anya, Mu onwem hu-kwa-ra unu n'anya: nọgidenu nime ihu-n'anyam.

¹⁰ Ọ buru na unu edebe ihe nile M'nyere n'iwu, unu gānọgide n'ihu-n'anyam; dika Mu

onwem debeworo ihe nile Nnam nyere n'iwu, nọgide kwa n'ihu-n'anya-Ya.

11 Ihe ndia ka M'gwaworo unu, ka ọ̀nùm we di nime unu, ka ọ̀nù-unu we zu kwa.

12 Nka bu ihe M'nyere n'iwu ka unu hurita ibe-unu n'anya, dika M'huru unu n'anya.

13 Ọ́ dighi onye ọ́ bula nwere ihu-n'anya kari nka uku, ka madu tọ́bọ́ ndu-ya n'ihì ndi-enyì-ya.

14 Unu onwe-unu bu ndi-eyìm, ma ọ́ buru na unu eme ihe Mu onwem nēnye unu n'iwu.

15 Akpọkwaghm unu ndi-orù ọ́zọ́ site n'uḅu a; n'ihì na orù adighi-amara ihe onye-nwe-ya nēme: ma akpọwom unu ndi-eyì; n'ihì na ihe nile M'nuru site n'ọ́nu Nnam ka M'mere ka unu mara.

16 Ọ́ bughì unu onwe-unu rọ́putaram, kama ọ́ bu Mu onwem rọ́putara unu, weputa kwa unu iche, ka unu onwe-unu we je mia nkpuru, ka nkpuru-unu we nọgide kwa: ka ihe ọ́ bula unu gāriọ́ Nnam n'aham, ka O we nye unu ya.

17 Ihe ndia ka M'nēnye unu n'iwu, ka unu we hurita ibe-unu n'anya.

18 Ọ́ buru na uwa akpọ́ unu asì, unu mara na ọ́ kpọ́wo Mu onwem asì m̀bẹ́ ọ́ kākpọ́ghi unu asì.

19 Ọ́ buru na unu sitere n'uwa, uwa gāhu ihe nke aka ya n'anya: ma n'ihì na unu esiteghi n'uwa, kama Mu onwem rọ́putara unu nime uwa, n'ihì nka uwa nākpọ́ unu asì.

20 Chetanu okwu Mu onwem gwara unu, Orù adighi-aka onye-nwe-ya uku. Ọ́ buru na ha soḅurum, ha gēsọ́bụ́ kwa unu; ọ́ buru na ha debere okwum, ha gēdebe kwa nke unu.

21 Ma ihe ndia nile ka ha gēme unu n'ihì aham, n'ihì na ha amataghi Onye ziterem.

22 Ọ́ buru na abiaghm, ọ́ buru kwa na agwaghm ha okwu, ha agaghi-enwewori nmehie: ma uḅu a ha enweghi ihe-agugọ́ bayere nmehie-ha.

23 Onye nākpm asì nākpm kwa Nnam asì.

24 Ọ́ buru na alughm ọ́lu n'etiti ha nke onye ọ́zọ́ nālughì, ha agaghi-enwewori nmhie: ma uḅu a ha ahuwo kpọ́ kwa Mu na Nnam asì.

25 Ma nka mere, ka okwu edeworo n'iwu-ha we mezu, Ha kpọ́rom asì n'efu.

26 Ma m̀bẹ́ ọ́ bula Onye-nkasi-obi ahu gābia, Onye Mu onwem gēsi n'ebe Nnam nọ́ zitere unu, bú Mọ́ nke ezi-okwu, Onye si na Nnam puta, Onye ahu gāḅaram àmà:

27 unu onwe-unu nāḅa kwa àmà, n'ihì na Mu na unu nọ́ site na mbu.

ISI 16

Okwu ndia ka M'gwaworo unu, ka ewe ghara ime ka unu ma n'onyà.

2 Ha gāchupu unu nime ulo-nzukọ́: e, oge hour nābia, ka ọ́ gābu na onye ọ́ bula nke gēḅu unu gēchè na ọ́ nējere Chineke ozi.

3 Ihe ndia ka ha gēme kwa, n'ihì na ha amaghi Nnam, ha amaghi kwa Mu.

4 Ma okwu ndia ka M'gwaworo unu, ka, m̀bẹ́ ọ́ bula oge hour ha gābia, ka unu we cheta ha, na Mu onwem gwara unu. Ma agwaghm unu okwu ndia site na mbu, n'ihì na Mu na unu nọ́ri.

5 Ma uḅu a anamalakuru Onye ziterem; ọ́ dighi kwa onye ọ́ bula nime unu nājum, Òle ebe I nāla?

6 Kama n'ihì na M'gwawo unu okwu ndia, ihe-nwuta ejuputawo obi-unu.

7 Otú ọ́ di, Mu onwem nāgwa unu ezi-okwu; Ọ́ bu ihe bara unu urù ka Mu onwem la: n'ihì na asi na alaghm, Onye-nkasi-obi ahu agaghi-abiakute unu; ma ọ́ buru na alam, M'gēzite Ya nye unu.

- ⁸ Onye ahu, mgbe Ọ gābia, Ọ gātu kwa uwa nmehie, na ezi omume, na ikpé, n'anya:
- ⁹ nmehie, n'ihì na ha ekweghi na Mu;
- ¹⁰ ezi omume, n'ihì na anamalakuru Nnam, unu adighi-ahu-kwam ọzọ site n'ụbụ a;
- ¹¹ ikpé, n'ihì na ekpewo onye-isi uwa nka ikpé.
- ¹² Enwerem ọtutu ihe ọzọ igwa unu, ma unu apughi ibūru ha ụbụ a.
- ¹³ Ma m̀be ọ bula Onye ahu gābia, bú Mọ nke ezi-okwu, Ọ gēdubà unu n'ezi-okwu nile: n'ihì na Ọ gaghi-ekwu n'Onwe-ya; kama ka ihe Ọ nānu ra, ihe ndia ka Ọ gēkwu: Ọ gākọ-kwa-ra unu ihe nile nke nābia.
- ¹⁴ Onye ahu gēto Mu onwem: n'ihì na Ọ gēwere n'ihē nkem, kọ-kwa-ra unu ya.
- ¹⁵ Ka ha ra, bú ihe nile Nnam nēnwe, bu nkem: n'ihì nka ka M'siri, na Ọ nēwere n'ihē nkem, gākọ-kwa-ra unu ya.
- ¹⁶ Ọ fọduru nwa oge, unu adighi-ahukwam, ọzọ kwa, ọ fọduru nwa oge, unu gāhukwam.
- ¹⁷ Ya mere ufodu nime ndi nēso uzọ-Ya siritara ibe-ha, Gini bu okwu a nke Ọ nāgwa ayi, si, Ọ fọduru nwa oge, unu adighi-ahukwam, ọzọ kwa, ọ fọduru nwa oge, unu gāhukwam: na, N'ihì na anamalakuru Nnam?
- ¹⁸ Ya mere ha nāsi, Gini bu okwu a nke Ọ nēkwu, Ọ fọduru nwa oge? Ayi amataghi ihe Ọ nēkwu.
- ¹⁹ Jisus mara na ha nāchọ iju Ya, O we si ha, Ùnu nājurita onwe-unu ihe bayere nka, na M'siri, Ọ fọduru nwa oge, unu adighi-ahukwam ọzọ; ọzọ kwa, ọ fọduru nwa oge, unu gāhukwam?
- ²⁰ N'ezie, n'ezie, asim unu, na unu onwe-unu gēti nkpu ákwá, kwa kwa ákwá, ma uwa gāñuri ọñu: ọ gēwuta unu onwe-unu, ma nwuta-unu gāghọ ọñù.
- ²¹ Nwanyi, m̀be ọ bula ime nēme ya, o nwere ihe-nwuta, n'ihì na oge hour ya abiawo: ma m̀be ọ bula ọ muputara nwa, o chetaghi ahuhu-ya ọzọ, n'ihì ọñù-ya na amuputara madu n'uwa.
- ²² Ya mere unu onwe-unu nēnwe kwa ihe-nwuta ụbụ a: ma M'gāhu unu ọzọ, obi-unu gāñuri kwa ọñu, ọ dighi kwa onye ọ bula gānara unu ọñù-unu.
- ²³ N'ubochi ahu ọ dighi ihe ọ bula unu gājum. N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ buru na unu gāriọ Nnam ihe ọ bula, Ọ gēnye unu ya n'aham.
- ²⁴ Rue ụbụ a unu akārioghì ihe ọ bula n'aham: rionu, unu gāriọta kwa, ka ọñù-unu we zue oke.
- ²⁵ Agwawom unu ihe ndia n'ilu: oge hour nābia, m̀be M'nāgaghi-agwa unu okwu n'ilu ọzọ, kama M'gāgwawa unu okwu bayere Nnam.
- ²⁶ N'ubochi ahu unu gāriọ n'aham: ma asighm unu, na Mu onwem gēkpere Nnam n'ihì unu;
- ²⁷ n'ihì na Nnam onwe-ya nāhu unu n'anya, n'ihì na unu onwe-unu huworom n'anya, kwere kwa na Mu onwem siri n'ebe Nnam nọ puta.
- ²⁸ Esirim na Nnam puta, abiawokwam n'uwa: ọzọ, anamarapu uwa, nāgakuru kwa Nnam.
- ²⁹ Ndi nēso uzọ-Ya si, Le, ụbụ a I nēkwuwa okwu, I dighi-atu kwa ilu.
- ³⁰ Ụbụ a ayi nāmata na I matara ihe nile, na ọ dighi kwa Gi nkpà ka onye ọ bula jua Gi: nka ka ayi ji kwere na I siri n'ebe Chineke nọ puta.
- ³¹ Jisus zara ha, si, Ọ bu ụbụ a ka unu kwere?
- ³² Le, oge hour nābia, ọ biawo kwa, ka unu gābasa, onye ọ bula ọ la na nke ya, unu

gārapu kwa nání Mu: otú ọ di, nání Mu anọghi, n'ihí na Mu na Nnam nọ.

³³ Okwu ndia ka M'gwaworo unu, ka unu we nwe udo nimem. N'uwa unu nēnwe nkpaḅu: ma nwenu obi-ike; Mu onwem emeriwo uwa.

ISI 17

Okwu ndia ka Jisus kwuru: O we welie anya-Ya le elu-igwe, si, Nnam oge hour abiawo; nye Ọkpara-Gi otuto, ka Ọkpara-Gi we nye Gi Otuto:

² dika I nyere Ya ike n'ebe madu nile nọ, ka ihe ọ bula I nyeworo Ya, ka O we nye ha ndu ebighi-ebi.

³ Ma nka bu ndu ebighi-ebi ahu, ka ha mara Gi, Nke nání Gi bu ezi Chineke, mara kwa Onye I zitere, bú Jisus Kraist.

⁴ Mu onwem nyere Gi otuto n'elu uwa, ebe M'luzuru ọlu I nyeworom ka M'lua.

⁵ Nna, Gi onwe-gi were kwa otuto nke M'nwere n'ebe I nọ mḅe uwa akādighi nyem otuto uḅu a nebe Gi onwe-Gi nọ.

⁶ Emerem ka aha-Gi puta ìhè nye ndi I nyerem site 'uwa: Gi onwe-gi nwere ha, I were kwa ha nyem; ha edebewo kwa okwu-Gi.

⁷ Ha mara uḅu a na ihe nile, ka ha ra, bú nke I nyeworom, si n'ebe I nọ puta:

⁸ n'ihí na okwu I nyerem ka M'nyeworo ha; ha onwe-ha we nara ha, mara kwa n'ezie na esim n'ebe I nọ puta, ha kwere kwa na Gi onwe-gi ziterem.

⁹ Mu onwem nēkpe ekpere bayere ha: ọ bughí uwa ka M'nēkpe ekpere bayere ya, kama anamekpe ekpere bayere ndi I nyeworom; n'ihí na ha bu nke Gi:

¹⁰ ihe nile nke bu nkem bu kwa nke Gi, nke Gi bu kwa nkem: enyewokwam otuto nime ha.

¹¹ Anọkwaghm n'uwa ọzọ, ma ndia nọ n'uwa, Mu onwem nābiakute kwa Gi. Nna di nsọ, nēdebe ha n'aha-Gi nke I nyeworom, ka ha we buru otù, dika Ayi onwe-ayi bu.

¹² Mḅe Mu na ha nọri, Mu onwem nēdebe ha n'aha-Gi nke I nyeworom: eche-kwa-ram ha, ọ dighi kwa onye ọ bula nime ha lara n'iyì, ma-ọbughi nwa nke ìla-n'iyì ahu; ka ihe edeworo n'akwukwọ nsọ we mezu.

¹³ Ma anamabiakute Gi uḅu a; okwu ndia ka M'nēkwu kwa nuwa, ka ha we nwe ọ̀nùm ka o zuworo nime onwe-ha.

¹⁴ Mu onwem enyewo ha okwu-Gi; uwa kpọ-kwa-ra ha asì, n'ihí na ha esiteghi n'uwa, dika Mu onwem nēsiteghi n'uwa.

¹⁵ Ekpeghm ekpere ka I wepu ha n'uwa, kama ka I debe ha ka ha pua n'aka ajọ onye ahu.

¹⁶ Ha esiteghi n'uwa, dika Mu onwem nēsiteghi n'uwa.

¹⁷ Were ezi-okwu do ha nsọ: okwu-Gi bu ezi-okwu.

¹⁸ Dika I zigaram nime uwa, Mu onwem ziga-kwa-ra ha nime uwa.

¹⁹ N'ihí ha ka Mu onwem nēdo kwa Onwem nsọ, ka ewe do kwa ha onwe-ha nsọ n'ezi-okwu.

²⁰ Ọ bughí kwa nání ndia ka M'nēkpe ekpere bayere ha, kama anamekpe kwa ekpere bayere ndi kwere na Mu site n'okwu-ha;

²¹ ka ha nile we buru otù; dika Gi onwe-gi di nimem, dika Mu onwem di kwa nime Gi, Nna, ka ha onwe-ha we di kwa nime Ayi: ka uwa we kwere na Gi onwe-gi ziterem.

²² Otuto nke I nyeworom ka Mu onwem nyewo-kwa-ra ha; ka ha we buru otù, dika Ayi onwe-ayi bu otù;

²³ Mu onwem nime ha, Gi onwe-gi kwa nimem, ka ewe me ka ha buru ndi zuworo okè ibu otù; ka uwa we mara na Gi onwe-gi ziterem, na I hu-kwa-ra ha n'anya, dika I hurum

n'anya.

²⁴ Nna, ihe I nyeworom, anamachọ ka, ebe Mu onwem nọ, ka Mu na ndi ahu nọ kwa; ka ha we hu otutom, nke I nyeworom: n'ihì na I hurum n'anya m̀be akātoghì ntọ-ala uwa.

²⁵ Nna Nke bu Onye ezi omume, uwa amaghi Gi, ma Mu onwem mara Gi; ndia ndia makwara na Gi onwe-gi ziterem;

²⁶ eme-kwa-ram ka ha mara aha-Gi, M'gēme kwa ka ha mara ya; ka ihu-n'anya I jì hum we di nime ha, Mu onwem kwa nime ha.

ISI 18

M̀be Jisus kwusiri okwu ndia, Ọ pua, Ya na ndi nēso uzọ-Ya, gabiga n'ofè iyi Kidron, ebe ubi aḅara ogige di, nke Ọ bàra nime ya, Ya onwe-ya na ndi nēso uzọ-Ya.

² Ma Judas, onye nārara Ya nye, mata-kwa-ra ebe ahu: n'ihì na Jisus na ndi nēso uzọ-Ya zukorọ n'ebe ahu ọtutu oge.

³ Ya mere Judas, ebe ọ natara òtù ndi-agha, na ndi nēje ozi site n'aka ndi-isi-nchu-àjà na ndi-Farisi, ọ chiri oriṅa na ọwa na ihe-agha bia n'ebe ahu.

⁴ Ya mere Jisus, ebe Ọ matara ihe nile nābiakwasi Ya, Ọ pua, si ha, Ònye ka unu nāchọ?

⁵ Ha zara Ya, si, Jisus Onye Nazaret. Jisus siri ha, Mu onwem bu Ya. Ma Judas, onye nārara Ya nye, nēguzo kwa n'etiti ha.

⁶ Ya mere m̀be Ọ siri ha, Mu onwem bu Ya, ha la azu, we da n'ala.

⁷ Ya mere Ọ juru ha ọzọ, si, Ònye ka unu nāchọ? Ha si, Jisus Onye Nazaret.

⁸ Jisus zara, si, Agwaram unu na Mu onwem bu Ya: ya mere ọ buru na unu nāchom, ka ndia la:

⁹ ka okwu O kwuru we mezu, si, N'etiti ndi I nyeworom ọ dighi onye ọ bula M'tufuru.

¹⁰ Ya mere Saimon Pita, ebe o jì mma-agha, ọ miputa ya, ḅue orù onye-isi-nchu-àjà mma, bipu nti aka-nri ya. Ma aha orù ahu bu Malkos.

¹¹ Ya mere Jisus siri Pita, Miye mma-agha-gi n'ọbọ-ya: iko nke Nnam nyeworom, M'gaghi-aḅu ya?

¹² Ya mere òtù ndi-agha ahu na ọchi-agha, na ndi nējere ndi-Ju ozi, jidere Jisus ke kwa Ya aḅu,

¹³ we buru uzọ duru Ya jekuru Anas; n'ihì na ya bu nna nwunye Kaiafas, onye bu onye-isi-nchu-àjà arọ ahu.

¹⁴ Ma Kaiafas bu onye ahu nke dururi ndi-Ju ọdú, na ọ bara urù ka otù onye nwua n'ọnọdu ndi-Ju.

¹⁵ Saimon Pita we so Jisus, ya na onye ọzọ nke nēso uzọ Jisus. Ma onye ahu nke nēso uzọ Jisus bu onye onye-isi-nchu-aja mara, o we so Jisus ba n'obí onye-isi-nchu-àjà;

¹⁶ ma Pita nēguzo n'èzí n'ọnu-uzọ. Ya mere onye ọzọ ahu nke nēso uzọ Jisus, onye onye-isi-nchu-àjà mara, we pua gwa nwanyi nke nēche ọnu-uzọ okwu, we dubata Pita.

¹⁷ Ya mere nwa-aḅoghọ ahu nke nēche ọnu-uzọ si Pita, Ọ gābu na gi onwe-gi bu kwa otù onye n'etiti ndi nēso uzọ Nwoke a? Pita si, Abughi m.

¹⁸ Ma ndi-orù na ndi nēje ozi guzoro n'ebe ahu, ebe ha funwusiri ọku icheku; n'ihì na oyi nātu; ha nānya kwa ọku: Pita nọ kwa n'etiti ha, nēguzo nānya kwa ọku.

¹⁹ Ya mere onye-isi-nchu-àjà juru Jisus ajuju bayere ndi nēso uzọ-Ya, na ajuju bayere ozizí-Ya.

²⁰ Jisus zara ya, si, Mu onwem agwawawo uwa okwu; Mu onwem zírì ihe m̀be nile n'ulo-nzukọ, na n'ulo uku Chineke, ebe ndi-Ju nile nāḅakọ; ekwukwaghi m ihe ọ bula na nzuzo.

- ²¹ Gini mere i nāju Mu onwem? jua ndi nuworo okwum, ihe M'gwara ha: le, ndia matara ihe nile Mu onwem kwuru.
- ²² Ma m̄be O kwusiri okwu ndia, otù onye nime ndi nēje ozi nke nēguzo nso we pia Jisus ihe, si, Ì nāza onye-isi-nchu-àjà otú a?
- ²³ Jisus zara ya, si, Ọ buru na M'kwuru nke-ọjọ, ịara ihe ọjọ ahu àmà: ma ọ buru nke-oma, gini mere i nētim aka?
- ²⁴ Ya mere Anas zigara Ya n'aḅu jekuru Kaiafas onye-isi-nchu-àjà.
- ²⁵ Ma Saimon Pita nēguzo nānya kwa ọku. Ya mere ha siri ya, Ọ gābu na gi onwe-gi bu kwa otù onye nime ndi nēso uzọ-Ya? Onye ahu goro, si, Abughi m.
- ²⁶ Otù onye nime ndi-orù onye-isi-nchu-àjà, buri onye-ikwu nke onye ahu Pita bipuru nti-ya, si, Mù onwem ahughi gi na Ya n'ubi ahu aḅara ogige?
- ²⁷ Ya mere Pita go-kwa-ra ọzọ: ngwa ngwa oke-okuku we kwa.
- ²⁸ Ya mere ha si na nke Kaiafas duru Jisus ba na Pritoriom: ọ bu kwa n'isi-ututu; ma ha onwe-ha abāghi nime Pritoriom ahu, ka aghara imeru ha, kama ka ha we rie oriri ngabiga.
- ²⁹ Ya mere Pailat pukuru ha n'èzí, si, Ọ bu ebubo gini ka unu nēbo Nwoke a?
- ³⁰ Ha zara, si ya, Ọ buru na Onye a abughi onye nēme ihe ọjọ, ayi agaghi-ararawori Ya nye n'aka-gi.
- ³¹ Ya mere Pailat siri ha, Unu onwe-unu were Ya, kpe-kwa-nu Ya ikpé dika iwu-unu si di. Ndi-Ju siri ya, O zighi ayi ezi n'iwu iḅu onye ọ bula:
- ³² ka okwu Jisus we mezu, nke O kwuru, nēgosi aha onwu Ọ gajē inwu.
- ³³ Ya mere Pailat bà-kwa-ra ọzọ nime Pritoriom, we kpọ Jisus, si Ya, Gị onwe-gi bu Eze ndi-Ju?
- ³⁴ Jisus zara, si, Gị onwe-gi nēkwu nka n'onwe-gi, ma-ọbu na ndi ọzọ gwara gi okwu bayerem?
- ³⁵ Pailat zara, si, Mù onwem bu onye-Ju? Mba nke Gi na ndi-isi-nchu-àjà rara Gi nye n'akam: gini ka I mere?
- ³⁶ Jisus zara, si, Ala-ezem esiteghi n'uwa nka: ọ buru na ala-ezem sitere n'uwa nka, ndi nējerem ozi gālu ọgù, ka aghara iraram nye n'aka ndi-Ju: ma uḅu a ala-ezem esighi n'ebe a puta.
- ³⁷ Ya mere Pailat siri Ya, Gị onwe-gi bu kwa eze? Jisus zara, si, Gị onwe-gi nāsi na Mu onwem bu eze. Amuwo Mu onwem ime ihe a, abiawokwam nime uwa ime ihe a, ka M'we ịara ezi-okwu àmà. Onye ọ bula nke sitere n'ezi-okwu ahu nānu olum.
- ³⁸ Pailat si Ya, Gini bu ezi-okwu? M̄be o kwusiri nka, o we pukuru ndi-Ju ọzọ, si ha, Mu onwem ahughi ihe kwesiri ahuhu-nmehie nime Ya.
- ³⁹ Ma unu nwere ome-n'ala, ka m'rapuru unu otù onye n'ememe ngabiga: ùnu nēzube kwa ka M'rapuru unu Eze ndi-Ju?
- ⁴⁰ Ya mere ha tiri nkpu ọzọ, si, Ọ bughị Onye a, kama ọ bu Barabas. Ma Barabas bu onye nāpunara madu ihe.

ISI 19

T Ya mere m̄be ahu Pailat were Jisus, pia Ya ihe.

² Ndi-agha we kpa okpu-eze nke eji ogwu me, ha were ya kpube Ya n'isi, were kwa uwe odobo ịokwasi Ya;

³ ha we nābiakute Ya, nāsi, Ekele, Eze ndi-Ju! ha nāpia kwa Ya ihe.

⁴ Pailat we pu kwa ọzọ n'èzí, si ha, Le, anamekuputa Ya n'èzí nye unu, ka unu we mara

na ahughim ihe kwesiri ahuhu-nmehie nime Ya.

⁵ Ya mere Jisus putara n'èzí, nēkpu okpu-eze ahu nke eji ogwu me, nēyi kwa uwe odobo ahu. Pailat we si ha, Le, Nwoke ahu!

⁶ Ya mere m̄be ndi-isi-nchu-àjà na ndi nēje ozi huru Ya, ha tie nkpu, si, Kpogide Ya n'obe, kpogide Ya n'obe. Pailat si ha, Unu onwe-unu were Ya, kpogide kwa Ya n'obe: n'ihì na mu onwem ahughi ihe kwesiri ahuhu-nmehie nime Ya.

⁷ Ndi-Ju zara ya, si, Ayi onwe-ayi nwere iwu, ma dika iwu ahu si di O kwesiri inwu onwu, n'ihì na O mere Onwe-ya Okpara Chineke.

⁸ Ya mere m̄be Pailat nuru okwu a, o tukariri egwu;

⁹ o we ba nime Pritoriom ozọ, we si Jisus, Òle ebe Gi onwe-gi si bia? ma o dighi oziza Jisus zara ya.

¹⁰ Ya mere Pailat si Ya, Ì dighi-agwam okwu? Ì mataghi na m'nwere ike irapu Gi, m'nwe-kwa-ra ike ikpogide Gi n'obe?

¹¹ Jisus zara ya, si, I gaghi-enwe ike o bula imegidem, o buru na esighi n'elu nye gi ya-ri: n'ihì nka onye raram nye n'aka-gi nwere nmehie kari.

¹² Site na nka Pailat nāchọ uzọ irapu Ya: ma ndi-Ju tiri nkpu, si, O buru na i rapu Onye a, i bughi eyi Sisa: onye o bula nke nēme onwe-ya eze nēkwu okwu imegide Sisa.

¹³ Ya mere m̄be Pailat nuru okwu ndia, o duputa Jisus n'èzí, we nọkwasi oche-ikpé n'ebe anākpọ Pavement, ma n'asusu Hibru, Gabata.

¹⁴ Ma o bu ubochi Nkwadebe nke ememe ngabiga: o di ka oge hour nke-isi. O we si ndi-Ju, Le, Eze-unu!

¹⁵ Ya mere ndi ahu tiri nkpu, si, Wepu Ya, wepu Ya, kpogide Ya n'obe. Pailat si ha, M'gākpogide Eze-unu n'obe? Ndi-isi-nchu-àjà zara, si, Ayi enweghi eze ma-ọbughi Sisa.

¹⁶ Ya mere m̄be ahu o rara Ya nye n'aka-ha, ka ewe kpogide Ya n'obe.

¹⁷ Ya mere ha kuru Jisus tiyere onwe-ha: O we pua, nēbu obe-Ya n'Onwe-ya, ga rue ebe anākpọ Ebe okpokoro-isi, nke anākpọ n'asusu Hibru Gọlgota:

¹⁸ ebe ha kpogidere Ya n'obe, Ya na ndikom abua ozọ, otù n'akuku a otù n'akuku ozọ, Jisus nọ kwa n'etiti ha.

¹⁹ Pailat we de kwa ihe-ndekwasi, debe ya n'elu obe-Ya. Ma ihe edeworo bu, Jisus ONYE NAZARET EZE NDI-JU.

²⁰ Ya mere otutu n'etiti ndi-Ju guru ihe-ndekwasi ahu: n'ihì na ebe akpogidere Jisus n'obe di obodo Jerusalem nso: ede-kwa-ra ya n'asusu Hibru, n'asusu Latin, n'asusu Grik.

²¹ Ya mere ndi-isi-nchu-àjà nke ndi-Ju si Pailat, Edela, Eze ndi-Ju; kama, na Onye ahu siri, Abum Eze ndi-Ju.

²² Pailat zara, si, Ihe m'deworo, edewom ya.

²³ Ya mere ndi-agma, m̄be ha kpogidesiri Jisus n'obe, ha chiri uwe-Ya, kè ha òkè anọ, otù onye otù òkè otù onye otù òkè; ha chi-kwa-ra uwe-ime-Ya: ma uwe-ime ahu enweghi ọbụba, akpara ya site n'elu we gazu n'aru uwe-ime ahu dum.

²⁴ Ya mere ha siritara onwe-ha, Ka ayi ghara idowa ya, kama ka ayi fere ya nzà, onye o gābu nke ya: ka ihe edeworo n'akwukwọ nsọ we mezue, nke si, Ha kère uwem nye onwe-ha, N'elu ihe m'nēyi n'aru ka ha fe-kwa-ra nzà. Ya mere ndi-agma ahu mere ihe ndia.

²⁵ Ma nne-Ya, na nwa-nne nne-Ya nke nwayi, Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalini, nēguzo obe Jisus nso.

²⁶ Ya mere m̄be Jisus huru nne-Ya, na onye ahu nke nēso uzọ-Ya, onye O huru n'anya, ka o nēguzo nso, O si nne-Ya, Nwanyị, le, nwa-gi nwoke!

²⁷ M̄be ahu O si onye ahu nke nēso uzọ-Ya, Le, nne-gi! Site n'oge hour ahu onye ahu nke

nēso uzọ-Ya we kuru ya la n'ulo nke aka ya.

28 M̀be ihe a gasri, Jisus, ebe Ọ matara na ihe nile agwuwo ùbu a, ka ihe edeworo n'akwukwọ nsọ we mezu, Ọ si, Akpiri nākpom nku.

29 Adọbara n'ebe ahu ite nke manya-vine ọara uka juru: ya mere ha were sponge nke manya-vine ahu ọara uka juru tukwasi n'elu osisi hyssop, che Ya n'onu.

30 Ya mere m̀be Jisus narasiri manya-vine ahu nke ọara uka, Ọ siri, Ọ gwuwo O we rube isi, rara mọ-Ya nye.

31 Ya mere ndi-Ju, ebe ọ bu ubochi Nkwadebe, ka aru-ha we ghara idigide n'elu obe n'ubochi-izu-ike (n'ih na ubochi-izu-ike nke ízù ahu bu oké ubochi), ha kpere Pailat ka etijie ogwe-ukwu-ha, ka ebupu kwa ha.

32 Ya mere ndi-agha biara, tijie ogwe-ukwu nke onye mbu, na nke onye ọzọ, nke akpogidere Ya na ya n'obe:

33 ma m̀be ha biaruru Jisus, hu kwa na Ọ nwuwori ùbu a, ha etijighi ogwe-ukwu-Ya:

34 otù ọ di, otù onye n'etiti ndi-agha were ube ma Ya n'akuku, ngwa ngwa ọbara na miri we puta.

35 Onye huworo ya aḅawo kwa àmà, àmà-ya bu kwa ezie: onye ahu nāmata kwa na o nēkwu ezi-okwu, ka unu onwe-unu we kwere kwa.

36 N'ih na ihe ndia mere, ka ihe edeworo n'akwukwọ nsọ we mezu, Agaghi-etiji otù ọkpukpu-Ya.

37 Ọzọ kwa, ihe ọzọ di ich e edeworo n'akwukwọ nsọ si, Ha gēlegide Onye ahu Nke ha mapúru amapú.

38 Ma m̀be ihe ndia gasiri, Josef nke Arimatia, ebe o nēso uzọ Jisus, ma na nzuzo n'ih egwu ndi-Ju, o kpere Pailat ka o bupu aru Jisus: Pailat we kwere ya. Ya mere ọ biara, bupu aru-Ya.

39 Nikodimos, onye biakutere Ya n'abali na mbu, bia-kwa-ra, nēweta myrrh na aloes agwara, ihe ra ka ọgu pound ise n'otùtù.

40 Ya mere ha were aru Jisus, ke ya n'ezí ákwà-ozu, ya na udá utọ ndia, dika ndi-Ju nēme n'ìlì ozu.

41 Ma n'ebe akpogidere Ya N'obe otù ubi aḅara ogige di; nime ubi aḅara ogige ahu ìlì ọhu di kwa nke akātoḅoghi madu ọ bula nime ya.

42 Ya mere n'ebe ahu, n'ih ubochi Nkwadebe nke ndi-Ju, (n'ih na ìlì ahu di nso), ka ha toḅoro Jisus.

ISI 20

Ma n'ubochi mbu nke ízù ubochi asa n'isi-ututu, m̀be chi akāboḅhi, Meri Magdalini biaruru ìlì ahu, we hu nkume-ya na ewepuwo ya n'ìlì.

2 Ya mere ọ ọsọ, biakute Saimon Pita, biakute kwa onye ọzọ ahu nēso uzọ Jisus, onye Jisus huru n'anya, si ha, Ha ebupuwo Onye-nwe-ayi n'ìlì, ayi amataghi kwa ebe ha toḅoro Ya.

3 Ya mere Pita puru, ya na onye ọzọ ahu nke nēso uzọ Jisus, ha we nēje iru ìlì ahu.

4 Ha abua we ọsọ n'otù: onye ọzọ ahu nke nēso uzọ Jisus we ọa kari Pita, buru uzọ biarue ìlì ahu;

5 o we ruru ala nyo nime ya, hu ezi ákwà-ozu ahu ka ha toḅoro; otù ọ di, ọ bàghi nime.

6 Ya mere Saimon Pita bia kwa nēso ya, o we ba nime ìlì ahu; o we hu ezi ákwà-ozu ahu ka ha toḅoro,

- ⁷ ichafo kwa, nke diri n'isi-Ya, ya na ezi ákwà-ozu ahu atọbọghi n'otù ebe, kama aturuworo ya debe n'otù ebe di iché.
- ⁸ Ya mere m̀be ahu onye ọzọ ahu nke nēso uzọ Jisus, onye buru uzọ biarue ílì, bà-kwa-ra nime, o we hu, kwere kwa.
- ⁹ N'ihì na ha akāmataghi ihe edeworo n'akwukwọ nsọ, na Ọ ghaghi isi na ndi nwuru anwu bilie.
- ¹⁰ Ya mere ndi ahu ndi nēso uzọ Jisus laghachiri ọzọ n'ulo nke aka ha.
- ¹¹ Ma Meri nēguzo n'èzí na nso ílì ahu nākwa ákwá: ya mere, ka ọ nākwa, o ruru ala nyo nime ílì;
- ¹² o we hu ndi-mọ-ozì abua nēyi uwe ọcha ka ha nọduru ala, otù n'isi, otù kwa n'ukwu, n'ebe atọbọrọri aru Jisus.
- ¹³ Ndi ahu we si ya, Nwanyi, gini mere i nākwa ákwá? Ọ si ha, N'ihì na ha bupuru Onye-nwem, amatakwaghm ebe ha tọbọrọ Ya.
- ¹⁴ M̀be o kwusiri okwu ndia, o chigharia, we hu Jisus ka O guzoro, ma ọ mataghi na ọ bu Jisus.
- ¹⁵ Jisus si ya, Nwanyi, gini mere i nākwa ákwá? ònye ka i nāchọ? Nwanyi ahu, ebe ọ nēchè na Ọ bu onye-nche ubi ahu aḅara ogige, ọ si Ya, Onye-nwe-ayi, ọ buru na Gi onwegi bupuru Ya, gwam ebe I tọbọrọ Ya, mu onwem gēbupu kwa ya.
- ¹⁶ Jisus si ya, Meri. Nwayi ahu chigharia, si Ya n'asusu Hibru, Rabonai; nke bu, Onye-ozizí.
- ¹⁷ Jisus si ya, Emetulam aka; n'ihì na akāmarigogh lakuru Nnam: ma gakkwuru umu-nnam, si ha, Anamarigo lakuru Nnam na Nna-unu, na Chinekem na Chineke-unu.
- ¹⁸ Meri Magdalini bia kọrọ ndi nēso uzọ-Ya, si, Ahuwom Onye-nwe-ayi; ọkọ-kwa-ra ha otú Ọ gwara ya-ri ihe ndia.
- ¹⁹ Ya mere m̀be o ruru anyasi, n'ubọchi ahu, bú ubọchi mbu n'ízù, m̀be emechi-kwa-ra uzọ nile ebe ndi nēso uzọ-Ya nọ, n'ihì egwu ndi-Ju, Jisus biara guzo n'etiti, si ha, Udo diri unu.
- ²⁰ M̀be O kwusiri nka, O gosi ha aka-Ya abua na akuku-Ya. Ya mere ndi nēso uzọ-Ya n̄riri ọnu, m̀be ha huru Onye-nwe-ayi.
- ²¹ Ya mere Jisus siri ha ọzọ, Udo diri unu: dika Nnam ziteworom, otú a ka Mu onwem nēziga kwa unu.
- ²² Mgbe, ahu o kusa ha ume, si ha, Naranu Mọ Nsọ:
- ²³ ndi nile ọ bula unu nāḅaghara nmehie-ha, aḅagharawo ha nye ha; ndi nile ọ bula unu nējide nmehie-ha, ejidewo nmehie-ha.
- ²⁴ Ma Tomas, nke anākpọ Didimọs, otù onye nime ndi-ozì iri na abua ahu, anọghi n'etiti ha m̀be Jisus biara.
- ²⁵ Ya mere ndi ọzọ nēso uzọ Jisus si ya, Ayi ahuwo Onye-nwe-ayi. Ma ọ siri ha, Ọ buru na ahughm n'aka-Ya abua apa ntú, tiye kwa nkpisi-akam n'apa ntú ahu, tiye kwa akam n'akuku-Ya, m'gaghi-ekwe ma-ọli.
- ²⁶ M̀be ubọchi asatọ ọzọ gasiri ndi nēso uzọ Jisus we nọ nime ulo, Tomas nọ kwa n'etiti ha. Jisus bia, m̀be emechiri uzọ nile, O guzo n'etiti ha, si, Udo diri unu.
- ²⁷ M̀be ahu Ọ si Tomas, Setipu nkpisi-aka-gi n'ebe a, le akam abua; setipu kwa aka-gi, tiye nime akukum: aghọ-kwa-la onye nēkweghi, kama ghọ onye nēkwere.
- ²⁸ Tomas zara, si Ya, Onye-nwem na Chinekem.
- ²⁹ Jisus si ya, N'ihì na i huwom, ì kwere? ngozi nādiri ndi akāhughi, ma ha kwere.
- ³⁰ Ya mere ọtutu ihe-iriba-ama ọzọ ka Jisus mere n'iru ndi nēso uzọ-Ya, nke anēdeghe

n'akwukwọ a:

³¹ ma edewo ihe ndia n'akwukwọ, ka unu we kwere na Jisus bu Kraist ahu, Ọkpara Chineke; ka unu we nwe kwa ndu n'aha-Ya n'ihì na unu kwere.

ISI 21

M̀be ihe ndia gasiri Jisus mere Onwe-ya ka Ọ puta ìhè ọzọ nye ndi nēso uzọ-Ya n'oké osimiri Taibirias; ma O mere Onwe-ya ka Ọ puta ìhè otú a.

² Saimon Pita, na Tomas anākpọ Didimọs, na Nataniel, bú onye Kena nke Galili, na umu nke Zebedi, na madu abua ọzọ nime ndi nēso uzọ-Ya, nọkọrọ n'otù ebe.

³ Saimon Pita si ha, Anamaga iḡu azù. Ha si ya, Ayi onwe-ayi gēso kwa gi je. Ha puru, ba n'ubọ-ha; ma n'abali ahu ha egbughi ihe ọ bula.

⁴ Ma m̀be chi nābọ ubu a, Jisus guzoro n'ótú: otú ọ di, ndi nēso uzọ-Ya amataghi na ọ bu Jisus.

⁵ Ya mere Jisus si ha, Umu-ntakiri, ùnu ji ihe-oriri ọ bula? Ha zara Ya, si, É-è.

⁶ O we si ha, Wuyenu ihe unu ji eḡu azù n'akuku aka-nri nke ubọ, unu gāhu kwa. Ya mere ha wuyere ya, ma ubu a ha enweghi ike idọ ya n'ihì ọtutu azù di ya.

⁷ Ya mere onye ahu nke nēso uzọ-Ya onye Jisus huru n'anya siri Pita, Ọ bu Onye-nwe-ayi. Ya mere m̀be Saimon Pita nuru na ọ bu Onye-nwe-ayi, o ọkwasị uwe uku ya (n'ihì na ọ ọara ọtọ), we tubà onwe-ya nime oké osimiri.

⁸ Ma ndi ọzọ ndi nēso uzọ Jisus biara n'ubọ ntà ha (n'ihì na ha anọghị n'ebe di anya n'ala, kama ihe ra ka ọgu cubit iri), nādọ ihe ha ji eḡu azù nke azù juru nime ya.

⁹ Ya mere m̀be ha ridara n'ala, ha hu ọku icheku n'ebe ahu, na azù atukwasiri ya, na oḡe achicha.

¹⁰ Jisus si ha, Wetanu ufodu nime azù unu ọuru ubu a.

¹¹ Ya mere Saimon Pita rigoro, dọrọ ihe ha ji eḡu azù bia n'ala, nke oké azù juru nime ya, ọgu azù asa na iri na atọ: ma ọ bu ezie na azù di ọtutu otú a, ma ihe ha ji eḡu azù adọkaghi.

¹² Jisus si ha, Bianu, rie nri-ututu. Ma ọ dighi onye ọ bula nime ndi nēso uzọ-Ya nwere anya-ike iju Ya, si, Gị onwe-gi bu onye? n'ihì na ha matara na ọ bu Onye-nwe-ayi.

¹³ Jisus bia, were achicha ahu, nye ha, azù ahu kwa otú ahu.

¹⁴ Nka mere ya ubọ atọ emere ka Jisus puta ìhè nye ndi nēso uzọ-Ya, m̀be emesiri ka O si na ndi nwuru anwu bilie.

¹⁵ Ya mere m̀be ha risiri nri-ututu-ha, Jisus si Saimon Pita, Saimon, nwa Jọn, ì hurum n'anya kari ndia? Ọ si Ya, E, Onye-nwe-ayi; Gi onwe-gi matara na I bu eyim. Ọ si ya, Nēnye umu-atutum nri.

¹⁶ Ọ si ya ọzọ nke ubọ abua, Saimon, nwa Jọn, ì hurum n'anya? Ọ si Ya, E, Onye-nwe-ayi; Gi onwe-gi matara na I bu eyim. Ọ si ya, Nāzù atutum.

¹⁷ Ọ si ya nke ubọ atọ, Saimon, nwa Jọn, àbum eyi-gi? O wutara Pita na Ọ siri ya nke ubọ atọ, Àbum eyi-gi? O we si Ya, Onye-nwe-ayi, Gị onwe-gi matara ihe nile; Gi onwe-gi mara na I bu eyim. Jisus si ya, Nēnye atutum nri.

¹⁸ N'ezie, n'ezie, asim i, M̀be i di n'okorobia, i nēke onwe-gi ihe-ọkiké n'úkwù, nējeghari kwa ebe i nāchọ: ma m̀be i gēme agadi, i gēseti aka-gi abua, onye ọzọ gēke gi ihe-ọkiké n'úkwù, būru kwa gi ga ebe i nāchọghì.

¹⁹ Ma nka ka O kwuru, nēgosi aha ọnwu ọ gēji nye Chineke otuto. M̀be O kwusiri nka, Ọ si ya, Som.

²⁰ Pita we chigharia, hu onye ahu nke nēso uzọ-Ya, onye Jisus huru n'anya, ka o nēso; onye nādabere kwa n'obi-Ya na nri-anyasi ahu, si, Onye-nwe-ayi, ònye bu onye ahu nke nārara Gi nye?

²¹ Ya mere Pita, m̀be ọ huru ya, ọ si Jisus, Onye-nwe-ayi, ma onye a, gini gēme ya?

²² Jisus si ya, Ọ buru na anamachọ ka ọ nọgide rue m̀be M'gābia, ọ bu gini n'ebe i nọ? gi onwe-gi som.

²³ Ya mere okwu a putara n'etiti umu-nna nime Kraist, na onye ahu nke nēso uzọ-Ya agaghi-anwu: ma Jisus asighi ya, na ọ gaghi-anwu; kama, Ọ buru na anamachọ ka ọ nọgide rue m̀be M'gābia, ọ bu gini n'ebe i nọ?

²⁴ Nka bu onye ahu nēso uzọ Jisus nke nābara ihe ndia àmà, nke de-kwa-ra ihe ndia n'akwukwọ: ayi mata-kwa-ra na àmà-ya bu ezie.

²⁵ Ma ọtutu ihe ọzọ nke Jisus mere di kwa, nke, ma ọ buru na edere ha n'akwukwọ n'otù n'otù, ọ dim ka ọbuná uwa onwe-ya agaghi-anagide akwukwọ agēde.

For other languages please go to **www.wordproject.org**